

**PROGRAMA DEL CURS "MÈTODES I
TÈCNiques PER A L'ESTUDI DE LA
POBLACIÓ"**

Centre d'Estudis Demogràfics

71

Centre d'Estudis Demogràfics

1992

ÍNDEX

Presentació	1
La 3 ^a Edició dels cursos de formació ocupacional pel C.E.D:	2
A) Cursos	2
B) Conferències	7
C) Pràctiques d'investigació	13
<u>Programes dels Cursos</u>	
1. Fonts de dades demogràfiques	17
2. Informàtica	
2.1. Word 3.0. Macintosh	24
2.2. Excel 2.2. Macintosh	25
2.3. MapMaker. 4.01. Macintosh	26
2.4. Word Perfect	27
2.5. Lotus 1-2-3	29
2.6. DBase III Plus	31
2.7. SPSS	32
3. Fenòmens demogràfics	
3.1. Elements per a l'anàlisi demogràfic de l'activitat econòmica	35
3.2. Anàlisi de la mortalitat	39
3.3. Mobilitat i migració exterior	41
3.4. L'anàlisi de la fecunditat	43
4. Metodologia demogràfica	
4.1. Anàlisi demogràfic	47
4.2. Previsions demogràfiques	52
4.3. Models demogràfics i mètodes indirectes	57

5. Tècniques auxiliars en demografia	
5.1. Estadística	60
5.2. Mètodes matemàtics	62
6. Tècniques d'investigació social	
6.1. Anàlisi del treball de camp	65
7. Demografia regional	
7.1. Població mundial	68
7.2. Població d'Europa	70
7.3. Població de Catalunya	73
7.4. Població d'Espanya	84
7.5. Evolució demogràfica a l'àrea metropolitana de Barna	87
8. Institucions Internacionals i població	90
9. Història de la població	
9.1. Introducció a la demografia històrica	92
9.2. Teories i història econòmica de la població	94
10. Elements d'economia	
10.1. Introducció a l'economia	102
11. Administracions públiques i serveis d'Estadística	
11.1. Els serveis d'Estadística a Catalunya	105

PRESENTACIÓ

Mètodes i tècniques per a l'estudi de la població ha estat un programa orientat cap a la formació de demògrafs professionals i dirigit a llicenciats universitaris de diverses procedències.

Amb dedicació exclusiva i una durada de 925 hores, de l'1 de juliol de 1991 al 10 d'abril de 1992, s'estructura en cursos, conferències, seminaris d'investigació i pràctiques.

Els cursos són impartits per professors i investigadors vinculats al Centre d'Estudis Demogràfics, a la Universitat Autònoma de Barcelona i a la Universitat de Barcelona.

En les conferències del programa participen un bon nombre de professionals, investigadors i professors relacionats amb els diferents aspectes dels estudis de població.

Els setze estudiants admesos en el programa han estat seleccionats entre nombrosos candidats seguint la normativa del Fons Social Europeu.

Els alumnes realitzen 286 hores de pràctiques individualitzades i seminaris d'investigació. Les pràctiques es desenvolupen sota la tutoria d'investigadors del CED seguint una doble vessant: d'una banda adscriuint-se als diferents serveis que ofereix el propi centre (biblioteca, banc de dades, base de mapes i publicacions) i d'una altra banda duent a terme tasques d'investigació en el marc dels diferents equips de treball existents al Centre.

Han col·laborat en la present edició facilitant locals, biblioteca o equipament: l'Institut d'Estudis Metropolitans, les Facultats de Ciències de la Informació, de Lletres, de Ciències Polítiques i Sociologia, de Ciències Econòmiques i Empresariales, l'Escola de Mestres "Sant Cugat" i l'Escola Universitària de Traductors i d'Intèrprets de la Universitat Autònoma de Barcelona.

LA 3ª EDICIÓ DELS CURSOS DE FORMACIÓ OCUPACIONAL ORGANITZATS PEL C.E.D

La present edició ha estat el tercer curs de formació ocupacional que ha organitzat el Centre d'Estudis Demogràfics amb el suport del Servei d'Ocupació del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya i el Fons Social Europeu. Amb el títol "Mètodes i tècniques per a l'estudi de la població", aquest curs recuperava el nom del primer any (1988-1989), adequant-se així a les tendències actuals de demanda del mercat laboral i professional.

La valoració general del curs "Mètodes i tècniques per a l'estudi de la població 1991-1992" és positiva assolint en tots els seus aspectes l'èxit del dos cursos anteriors -"Mètodes i tècniques per a l'estudi de la població" 1988-89 i "Aspectes demogràfics de la previsió de la demanda" 1990-91- i posant de manifest el gran interès que suscita la formació d'especialistes en el camp de la Demografia i dels estudis de població.

El curs s'ha estructurat bàsicament en: cursos, conferències, seminaris i pràctiques d'investigació.

A) CURSOS

Les assignatures (veure programa adjunt) s'han desenvolupat des de l'1 de juliol de 1991 al 10 d'abril de 1992, amb una durada total de 594 hores. Les sessions han tingut lloc de dilluns a divendres, de 9 a 14 hores en les aules que molt amablement ens han cedit les Facultats de la U.A.B de: Ciències de la Informació, Filosofia i Lletres, Ciències Polítiques i Sociologia i Institut d'Estudis Metropolitans. Els cursos d'informàtica s'han dut a terme a les aules d'ordinadors de l'Escola de Mestres de "Sant Cugat", de la Facultat de Ciències Econòmiques i de l'Escola d'Intèrprets i Traductors.

El programa que havia estat establert i que en el seu dia es presentà al Servei d'Ocupació del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya s'ha complert abastament. L'increment horari, que n'ha resultat, ha estat degut a la realització de nous Seminaris que tant per la seva problemàtica com interès científic no es podien deixar de contemplar com els impartits per Julieta Quilodrán (El Colegio de México), Susana Torrado (Universitat de Buenos Aires), Isabel Moll (Universitat de les Illes Balears), Andreu Domingo (C.E.D) i Enric Mendizàbal (C.E.D).

El programa i càrrega horària al llarg del curs ha estat el que queda reflexat en el següent quadre:

A. Cursos	Professor/a	Nombre d'hores	
1. Fonts de dades demogràfiques			
<i>Les fonts demogràfiques i fonts de dades socials i econòmiques</i>	R. TREVIÑO	25	25
2. Tècniques auxiliars en Demografia			
<i>Mètodes matemàtics</i>	P. PUIG	44	
<i>Tècniques d'anàlisi estadístiques i càlcul de probabilitats</i>	L. SUÁREZ	40	84
3. Informàtica			
<i>Processador de text Word Perfect</i>	P. MIRET	11	
<i>Full de càlcul Lotus 1-2-3</i>	J. PÉREZ	25	
<i>Base de dades DBASE III</i>	J. PÉREZ	16	
<i>Processador de text Word (Macintosh)</i>	E. CAMPS	10	
<i>Full de càlcul Excel (Macintosh)</i>	J. A. MÓDENES	25	
<i>Tractament cartogràfic (Mapmaker)</i>	A. MOMPART	12	
<i>Pràctiques d'estadística (SPSS Plus)</i>	M. AJENJO	15	114
4. Metodologia demogràfica			
<i>Anàlisi demogràfica</i>	A. CABRÉ, A. BLANES	81	
<i>Models demogràfics i mètodes indirectes</i>	J. RECAÑO	18	
<i>Previsions demogràfiques</i>	R. GÈNOVA	27	126
5. Fenòmens demogràfics			
<i>Migracions</i>	A. PASCUAL	12	
<i>Mortalitat</i>	X. SALVADOR	15	
<i>Activitat econòmica</i>	M. SOLSONA	12	
<i>Fecunditat</i>	D. DEVOLDER	20	59
6. Demografia regional			
<i>Població d'Espanya</i>	M. SOLSONA	8	
<i>Població de Catalunya</i>	R. ARRIBAS, E. MENDIZÀBAL	30	
<i>Població d'Europa</i>	A. DOMINGO	14	
<i>Població Mundial</i>	L. SUÁREZ	14	
<i>Població urbana i d'àrees metropolitanes</i>	I. PUJADAS	6	
<i>Institucions internacionals i població</i>	T.J. ARAYA	8	80
7. Història de la població			
<i>Introducció a la Demografia Històrica</i>	A. TORRENTS	16	
<i>Història i teories econòmiques de la població</i>	R. NICOLAU	25	41

8. Elements d'economia			
<i>Introducció a l'economia</i>	J.PUJOL	46	46
9. Tècniques d'investigació social			
<i>Estudis de camp</i>	A. ALABART		9
10. Administracions públiques i serveis d'Estadística	A. BLANES		10
	Total d'hores lectives		594
B. Conferències:			45
C. Seminaris d'investigació i pràctiques:			286
	Total d'hores del programa		925

PROFESSORAT

Coordinació del programa: **Socors SANCHO**

AJENJO, Marc. Centre d'Estudis Demogràfics.

ALABART, Anna. Departament de Sociologia i Metodologia de les Ciències Socials. Universitat de Barcelona.

ARRIBAS, Ramon. Centre d'Estudis Demogràfics.

BLANES, Amand. Centre d'Estudis Demogràfics.

CABRÉ, Anna. Centre d'Estudis Demogràfics i Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.

CAMPS, Eulàlia. Centre d'Estudis Demogràfics.

DEVOLDER, Daniel. Centre d'Estudis Demogràfics.

DOMINGO, Andreu. Centre d'Estudis Demogràfics.

GÈNOVA, Ricard. Instituto de Demografía. CSIC. Madrid.

JIMÉNEZ ARAYA, Tomás. Fons de Població de Nacions Unides.

MENDIZÀBAL, Enric. Centre d'Estudis Demogràfics.

MIRET, Pau. Centre d'Estudis Demogràfics.

MÓDENES, Juan Antonio. Centre d'Estudis Demogràfics.

MOMPART, Anna. Centre d'Estudis Demogràfics.

NICOLAU, Roser. Departament d'Economia i d'Història Econòmica. Universitat Autònoma de Barcelona.

PASCUAL, Àngels. Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.

PÉREZ, Julio. Centre d'Estudis Demogràfics.

PUIG, Pedro. Departament de Matemàtiques. Universitat Autònoma de Barcelona.

PUJADAS, Isabel. Centre d'Estudis Demogràfics i Departament de Geografia Humana. Universitat de Barcelona.

PUJOL, Josep. Departament d'Economia i d'Història Econòmica . Universitat Autònoma de Barcelona.

RECAÑO, Joaquim. Instituto de Demografía. CSIC. Madrid.

SALVADOR, Xavier. Departament de Sanitat. Generalitat de Catalunya.

SOLSONA, Montserrat. Centre d'Estudis Demogràfics i Departament de Geografia.

Universitat Autònoma de Barcelona.

SUÁREZ, Leticia. Centre d'Estudis Demogràfics.

TORRADO, Susana. Universitat de Buenos Aires i Consejo Nacional de Investigaciones Científicas de la Argentina.

TORRENTS, Àngels. Centre d'Estudis Demogràfics i Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.

TREVIÑO, Rocío. Centre d'Estudis Demogràfics.

B) CONFERÈNCIES

Les conferències i seminaris han tingut lloc a les tardes, generalment una tarda per setmana. Excepcionalment i degut sobretot a la disponibilitat horària dels conferencians hi ha hagut setmanes que s'han hagut d'ocupar dues tardes. La temàtica desenvolupada en aquestes sessions s'ha procurat que anés en consonància amb els continguts i tècniques assolides en les diferents assignatures per tal d'obtenir una màxima assimilació dels temes exposats. En total han estat 30 sessions sobre diversos aspectes tant de la demografia actual com de demografia històrica impartides totes elles per professionals procedents de diferents àmbits: universitari, institucions públiques, institucions internacionals,...

El contingut i l'horari de les conferències i els seminaris ha estat el següent:

5 de juliol de 1991:

CABRÉ, Anna: " **Què és el C.E.D.?**"

Hora: 12.00 - 14.00 hores

Lloc: Aula 3. Mòdul 4. Escola de Mestres "Sant Cugat".

12 de setembre de 1991:

STOLKE, Verena: "La "naturaleza" de la nacionalidad: frontera y migraciones".

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

19 de setembre de 1991:

GARRIDO, Luis: "La E.P.A. como elemento sensorial".

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

2 d'octubre de 1991:

NEL.LO, Oriol: "L'Institut d'Estudis Metropolitans: una eina per a l'estudi de la realitat urbana a Catalunya".

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Institut d'Estudis Metropolitans.

10 d'octubre de 1991:

LLONCH, Montserrat: "L'evolució de la "naturalesa" dels habitants de Catalunya, 1877-1986".

Hora: 15.30 - 17.30 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

17 d'octubre de 1991:

CAPELLADES, Joaquim: "L'operació del cens de 1991 a Catalunya"

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

31 d'octubre de 1991:

SÁNCHEZ, Dolores: "El cens de 1887: comportaments provincials"

Hora: 15.30 - 17.30 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

13 de novembre de 1991:

BENAVENTE, Jaime: "Salut i demografia a l'Àfrica sud-sahariana"

Hora: 12.00 - 14.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

14 de novembre de 1991:

QUILODRÁN, Julieta: "Situación demográfica actual en América Latina".

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

15 de novembre de 1991:

LIVI BACCI, Massimo: "Problemes actuals de la demografia europea".

Hora: 12.00 - 14.00 hores

Lloc: Aula 10. Facultat de Sociologia i Ciències Polítiques.

21 de novembre de 1991

QUILODRÁN, Julieta: "Principales políticas de población en América Latina".

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

4 de desembre de 1991:

ARANGO, Joaquín: "Migraciones y desarrollo en el Mediterráneo".

Hora: 16.15 - 18.15 hores

Lloc: Aula 10. Facultat de Sociologia i Ciències Polítiques.

12 de desembre de 1991:

SIMÓ, Carles: "El comportament demogràfic de la burgesia a Nova França: aspectes metodològics".

Hora: 15.30 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

10 de gener de 1992:

REHER, David: "Población y economía en México durante el siglo XVIII".

Hora: 12.00 - 14.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

15 de gener de 1992:

ZONQ WEN, Lou: "Polítiques de Població a Xina"

Hora: 09.30 - 11.30 hores

Lloc: Institut d'Estudis Metropolitans.

16 de gener de 1992:

DELGADO, Margarita: "La geografía de la fecundidad en España".

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

21 de febrer de 1992:

TORRADO, Susana: "Reflexions sobre els cens de 1991 d'Espanya".

Hora: 11.00 - 13.00 hores

Lloc: Centre d'Estudis Demogràfics.

3 de març de 1992

COMAS D'ARGEMIR, Dolors: "Família i identitat en els processos migratoris: adaptació o obstacle per a la integració?"

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

5 de març de 1992

HAM, Roberto: "Interrelaciones demográficas en la frontera entre México y EE.UU"

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació

18 de març de 1992

FERNÁNDEZ CORDÓN, Juan Antonio: "Políticas sociales y política demográfica en España"

Hora: 12.00 - 14.00 hores

Lloc: Aula 17. Facultat de Ciències de la Informació

24 de març de 1992

DEVOTO, Fernando: "Pull/push, redes sociales y mercado de trabajo en la emigración del sudoeste de Europa a la Argentina"

Hora: 12.30 - 14.30 hores

Lloc: Aula 2. Facultat de Ciències de la Informació

2 d'abril de 1992:

BAIZAN, Pau: "Canvis recents en el cicle de vida femení. Espanya 1985-86"

Hora: 16.30 - 18.30 hores

Lloc: Aula 15. Facultat de Ciències de la Informació

CONFERENCIANTS

ARANGO, Joaquín. Centro de Investigaciones Sociológicas. Madrid.

BAIZAN, Pau. Universitat Catòlica de Louvain La Neuve Bèlgica.

BENAVENTE, Jaime. Managment Sciences for Health (MSH). Boston.

CAPELLADES, Joaquim. Institut d'Estadística de Catalunya.

COMAS D'ARGEMIR, Dolors. Centres Universitaris del Camp de Tarragona. Universitat de Barcelona.

DELGADO, Margarita. Centro de Investigaciones Sociológicas. Madrid.

DEVOTO, Fernando. Universidad de Buenos Aires i C.E.M.L.A.

FERNÁNDEZ CORDÓN, Juan Antonio. Instituto de Demografía. CSIC. Madrid.

GARRIDO, Luis. Universidad Nacional de Educación a Distancia i Fundació I.E.S.A.

HAM, Roberto. El Colegio de la Frontera Norte. Tijuana

LIVI BACCI, Massimo. Università di Firenze.

LLONCH, Montserrat. Departament d'Economia i d'Història Econòmica. Universitat Autònoma de Barcelona.

MOLL, Isabel. Departament de Ciències Històriques. Universitat de les Illes Balears.

NELLO, Oriol. Institut d'Estudis Metropolitans i U.A.B.

QUILODRÁN, Julieta. El Colegio de México.

REHER, David. Universidad Complutense de Madrid.

SÁNCHEZ, Dolors. Departament de Geografia Física i Anàlisi Regional. Universitat de Barcelona.

SIMÓ, Carles. Universitat de Montreal.

STOLKE, Verena. Departament d'Història de les Societats Pre-Capitalistes. Universitat Autònoma de Barcelona.

ZONQ WEN, Lou. Ambaixada de la República Popular de Xina.

SEMINARIS

12 i 19 de juliol de 1991:

DOMINGO, Andreu: "La nupcialitat en temps de crisi: Catalunya 1975-1985".

Hora: 12.00 - 14.00 hores

Lloc: Aula 3. Mòdul 4. Escola de Mestres "Sant Cugat"

3 i 5 de setembre de 1991:

MENDIZÀBAL, Enric: "Temps i Població. Una nova variable en Demografia"

Hora: 09.30 - 11.30 hores

Lloc: Seminari 3. Facultat de Ciències de la Informació.

11- 22 de novembre de 1991:

QUILODRAN, Julieta: "Las encuestas de Fecundidad".

Dia 11: 09.00 - 12.00 hores

Dia 15 i 22: 09.00 - 10.30 hores

Dia 19: 10.30 - 12.00 hores

Lloc: Seminari 3. Facultat de Ciències de la Informació.

28 i 29 de novembre de 1991:

MOLL, Isabel: "Grup domèstic, cicle de vida i reproducció social: un enfocament metodològic (segles XIX-primer terç del XX)"

Dia 28: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació

Dia 29: 09.30 - 12.00 hores

Lloc: Seminari 3. Facultat de Ciències de la Informació.

9 - 13 de desembre de 1991:

JIMÉNEZ ARAYA, Tomás: "Instituciones Internacionales y Población".

Dia 9: 09.00 - 12.00 hores

Dia 11: 12.30 - 14.00 hores.

Dia 13: 10.00 - 13.00 hores.

Lloc: Seminari 3. Facultat de Ciències de la Informació.

30 de gener, 6 i 13 de febrer de 1992:

PUJADAS, Isabel: "Evolució demogràfica a l'Àrea Metropolitana de Barcelona"

Hora: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

11 - 25 de gener de 1992:

TORRADO, Susana: "El hogar y la familia como unidad de análisis en Censos y Encuestas. La diferenciación social en Demografía"

Dies 11, 18 i 25: 16.00 - 18.00 hores

Lloc: Estudi de Grafisme. Facultat de Ciències de la Informació.

Dies 13, 20 i 21: 12.30 - 14.00 hores.

Lloc: Seminari 3. Facultat de Ciències de la Informació.

Han impartit els seminaris:

DOMINGO, Andreu. Centre d'Estudis Demogràfics

MENDIZÀBAL, Enric. Centre d'Estudis Demogràfics.

QUILODRAN, Julieta. El Colegio de México.

MOLL, Isabel. Departament de Ciències Històriques. Universitat de les Illes Balears.

JIMENEZ ARAYA, Tomás. Fondo para el estudio de la población de Naciones Unidas.

PUJADAS, Isabel. Centre d'Estudis Demogràfics. Universitat de Barcelona.

TORRADO, Susana. Universidad de Buenos Aires i Consejo Nacional de Investigaciones Científicas de la Argentina.

C) PRÀCTIQUES D'INVESTIGACIÓ

Les pràctiques d'investigació s'han dut a terme al llarg de tot el curs i han tingut una durada aproximada de 225 hores. Les pràctiques s'han desenvolupat sota la tutoria d'investigadors del C.E.D i cada alumne hi ha col.laborat segons el seu perfil acadèmic i els seus interessos científics. L'objectiu que es pretén assolir és que l'alumne prengui coneixement directe i alhora aprengui el major nombre de tècniques i continguts relacionats amb la investigació demogràfica.

Els projectes d'investigació i serveis del C.E.D al qual s'han incorporat els alumnes són els següents:

- Servei de Biblioteca i Documentació.
- Equip de publicacions del C.E.D (Papers de Demografia)
- Servei cartogràfic (Base de mapes)
- Servei de Banc de dades.
- La reconstrucció de famílies. El cas de Sant Pere de Riudebitlles 1608-1935.
- Els moviments demogràfics a la regió metropolitana de Barcelona.
- Banc de dades sobre família, fecunditat i treball.

- La població de Catalunya 1787-1986. Un estudi territorial.
- Estudi de les migracions internacionals.

ALUMNES

El col·lectiu d'alumnes que ha realitzat el present curs era format per 15 alumnes menors de 25 anys i 2 alumnes oients majors de 25 anys. De tots ells només deixà el curs Àngel Cebollada en tenir que complir amb la Prestació Social Obligatòria. Encara que de procedència acadèmica variada, en aquesta edició, els alumnes que procedien de les llicenciatures de Geografia i/o Història n'han estat majoria.

El nivell d'assistència ha estat elevat (veure fulls d'assistència) i el seguiment del programa per part de tots alumnes ha estat més que satisfactori. A continuació s'indica la relació de tots els alumnes participants amb les llicenciatures corresponents:

DE JUAN PASCUAL, Xavier	Història de l'Art (U.A.B., 91)
CAÑADA MULLOR, Ernest	Història (U.A.B., 91)
CUSIDÓ VALLVERDÚ, Teresa Antònia	Geografia i Història (U.B., 90)
FARRAN PETIT, Teresa	Geografia i Història (Estudi General de Lleida, 88)
FUSTÉ LLORENS, Anna	Geografia (U.A.B., 91)
GIMÉNEZ MOLINA, Isabel	Geografia i Història (U.B., 91)
HERNÁNDEZ PUERTO, Carles	Geografia i Història (U.B., 91)
MELÚS GUERRA, M ^a Dolors	Geografia (U.A.B., 91)
MONTERO POUS, Josep	Pedagogia i Didàctica (U.A.B., 90)
MUÑOZ RAMIREZ, Francisco M.	Geografia i Història (U.B., 91)
PADILLA ROVIRA, Jordi	Geografia i Història (U.B., 90)
PRADAS MAIRELES, Cànida	Geografia (U.A.B., 91)

ROS NAVARRO, Carme

Geografia i Història
(U.B., 90)

RUBIO CANO, Xavier

Geografia i Història
(U.B., 91)

SÁNCHEZ SÁNCHEZ, Esther

Geografia
(U.A.B., 91)

SOLANA SOLANA, Antonio M.

Geografia i Història
(U.B., 91)

FONTS DE DADES DEMOGRÀFIQUES

Assignatura: **FONTS DEMOGRÀFIQUES I FONTS DE DADES SOCIALS I
ECONÒMIQUES**

Professora: **Rocío Treviño**

CONTINGUT

Fons estadístiques an Espanya i Catalunya

1º Introducció a les principals fons estadístiques d'ús demogràfic: informació de stocks i de fluxes.

2º Els Censos de Població a Espanya desde 1857 a 1991.

Estudi de les variables recollides: àmbit territorial, característiques econòmiques, personals, etc. Anàlisi dels problemes i dificultats que presenta el seguiment d'una variable en una sèrie censal.

3º Les recomanacions de Nacions Unides per a la realització dels Censos de Població. Comparació dels qüestionaris censals de diferents països.

4º Els Padrons Municipals d'Habitants. Diferències i analogies amb els Censos de Població. L'explotació del Padró d'habitants pel C.D.I.C..

5º El Nomenclator. Variables recollides.

6º El Registre de Població. El Registre Civil i la recollida d'estadístiques vitals. L'explotació de les estadístiques vitals per el C.D.I.C..

7º Estadístiques sobre l'activitat econòmica de la població. Censos, E.P.A, estadístiques d'atur registrat de l'I.N.E.M.

8º Les estadístiques sobre migracions. L'enquesta de les migracions.

9º Altres fons estadístiques. Els Anuaris estadístics a Espanya i Catalunya. Cens Agrari, Cens Industrial, Cens de Vivendes, Enquesta de Fecunditat. La futura enquesta socio-demogràfica de l'I.N.E.

Fons estadístiques Mundials i Europees

10º Les publicacions de Nacions Unides

11º Les publicacions de Eurostat

Problemes amb les fonts estadístiques a dues investigacions portades a terme per el C.E.D

12º Un estudi de família.

13º Un estudi sobre l'activitat econòmica femenina

BIBLIOGRAFIA

ARANGO, J (1980): "Origen e Historia de los censos en España", **Revista del Centre d'Estudis Urbanístics Municipals i Territorials, Edició Catalunya, nº23, Febrer**

BIOSCA, M. i CAPELLADES, J. (1971): "Aspectos metodológicos de los Censos Generales de 1970", **Ciudad y Territorio**, nº 1.

BENAVIDES, F.G. y OTROS (1988): "Análisis de la concordancia de los datos recogidos en el Certificado Médico y Boletín Estadístico de Defunción", **Gaceta Sanitaria, Nº 6, Maig-Juny.**

BERMÚDEZ GÓMEZ, R.M. y DÍAZ GARCÍA, C. (1981): "Procedimientos de evaluación aplicados a las encuestas de población españolas", **Estadística Española, I.N.E., nº 92, Jul-Sept.**

BERRIO ÁLVAREZ SANTULLANO, J. (1985): "Fuentes de información y circuito de los datos de mortalidad", **Estadística Española, I.N.E., nº 106, Gen.-Març.**

BURRIEL DE ORUETA, E. (1980): "Las deficiencias de las fuentes demográficas: el problema del subregistro en Canarias", **Estudios Geográficos, nº 158.**

CAPELLADES, J. (1971): "Los censos generales de 1970 en España: tipos y contenido", **Ciudad y Territorio, nº1.**

CASCO ROBLEDO, J.A. (1980): "Situación actual de los censos y padrones en España", **C.U.M.T., nº 23, Febrer.**

C.E.O.T.M.A. (1981): **Análisis territorial: Estudios y valoración de los efectivos demográficos**, Serie Monográfica nº 14, Madrid, Ministerio de Obras Públicas.

C.E.P.A.L.(1981): " Hacia los censos latinoamericanos de los años ochenta", **Cuadernos de la CEPAL**, nº 37, Santiago de Chile.

COMUNIDAD DE MADRID, Consejería de Economía y Hacienda (1986): **Encuesta Demográfica de la Comunidad de Madrid**.

Idem (1990): **Informe del departamento de estadística de la Comunidad de Madrid sobre el anteproyecto de los censos de población y viviendas de 1991 del I.N.E..**

DE FRUTOS GIMÉNEZ, P. (1985): "La estadística de nacimientos", **Estadística Española**, I.N.E, Nº 107, Abril-Juny.

DE MIGUEL, A. (1982): "Potencialidades del sistema estadístico español como suministrador de información para los Bancos de Datos Municipales", **Estadística Española**, I.N.E., nº 94. Gen.-Març.

DE MIGUEL, C. (1981): "La Medición del paro y la Encuesta de Población Activa", **Papeles de Economía Española**, nº 8.

EUROSTAT (1987): "A Study on the future of the Census of Population", Serie Méthodes. 3E.

GARCÍA SESTAFE, J.V.(1985): "Algunas observaciones sobre la comparabilidad de las estadísticas de nacimientos", **Estadística Española**, I.N.E., nº 106, Gen.-Març.

GENERALITAT DE CATALUNYA (1980): "El Cens i el padró", en **Estadística i Societat**, Full nº 1, Gener.

GÓMEZ GIL, E. (1978): **El padrón municipal de habitantes de España y su concordancia con el registro de la población**, Madrid, I.N.E.

INSTITUTO DE DEMOGRAFÍA (1987): **Encuesta de Evaluación del Movimiento Natural de la Población**, Madrid

LEGUINA, J (1980): "El padrón de Habitantes y las bases de datos de los municipios", **Revista del Centre d'Estudis Urbanístics Municipals i Territorials**, Edició Catalunya, nº23, Febrer

LORENTE, J.R.(1986): "La encuesta sobre empleo sumergido", **Economistas. España**, Madrid

MELÓN Y RUIZ DE GORDEJUELA, A. (1951): "Los censos de población en España", **Estudios Geográficos**, nº43.

Ídem (1953): "El contenido censal de 1950", en **Estudios Geográficos**, nº 51, Maig

Ídem (1958): "Los modernos nomenclators de España", 1857-1950", Madrid.

Ídem (1962): "Censo de población de España del año 1960", en **Estudios Geográficos**, nº 88, Agost

NACIONES UNIDAS (1969): **Variables y cuestionarios para realizar encuestas comparadas sobre fecundidad**, (Estudios Demográficos 45), New York.

Ídem (1970): **Manual de métodos de cursos de población y habitación**, Parte 4, sección 1 i 2, Part 6, Estadísticas Internacionales (Informes y Estudios), New York.

Ídem (1974): **Principios y Recomendaciones para un sistema de Estadísticas Vitales**, (Informes y Estudios), New York.

Ídem (1974): **Hacia un sistema de estadísticas sociales y demográficas**, Estadísticas Internacionales (Informes y Estudios), New York.

Ídem (1980): **Principios y recomendaciones para los cursos de población y habitación**, Estadísticas Internacionales (Informes y Estudios), New York.

Ídem (1984): **Manual de sistemas y métodos de estadísticas vitales**, Vol. II, Examen de prácticas nacionales, New York.

PÉREZ INFANTE, J.I. (1981): "El paro registrado. un análisis crítico", en **Papeles de Economía Española**, Nº 8.

PUJADAS RUBIES, I. (1974): **Fuentes estadísticas para el estudio de la población**, I Coloquio sobre Geografía y Mundo Actual, Barcelona

PUYOL, R. (1976): "Las fuentes españolas para el estudio de los movimientos migratorios recientes", **Boletín de la Real Sociedad Geográfica**, part II.

ROS JIMENO, J. (1947): "El registro de la Población, antecedentes y posibilidades", **Boletín de Estadística**, nº32.

SOLSONA, M.(1982): "El problema de la medición del trabajo de la mujer", **Documents d'Anàlisi Geogràfica**, nº 14.

TORRES SERRANO, A.(1982): "El instituto Nacional de Estadística ante la estadística regional", **Estadística Española**, I.N.E., nº 95, Abril-Juny

VERGARA, J.M.(1971): "La utilización de los censos de 1970 para la planificación territorial", **Ciudad y Territorio**, nº 1.

INFORMÀTICA

Assignatura: WORD 3.0 Macintosh

Professora: Eulàlia Camps

1. Presentació del programa Word. La creació d'un document
2. L'edició d'un document
3. Els canvis de disseny en un document
4. Impressió i recollida
5. Pràctiques amb documents models
6. Mètodes especials d'edició
7. Com dissenyar les pàgines d'un document
8. Esquemes i estils
9. Personalització de menús.

Assignatura: EXCEL 2.2 Macintosh

Professor: Juan Antonio Módenes

1. Presentació del programa Excel 2.2. La creació d'un full de càlcul.
2. L'edició d'un full de càlcul
3. Els canvis de disseny en un document
4. Impressió i recollida
5. Els gràfics.
6. Mètodes especials d'edició.

Assignatura: MAP MAKER 4.01 Macintosh

Professora: Anna Mompart

1. Presentació del programa Map-Maker: utilització i aplicacions, combinació amb d'altres programes Macintosh (Excel, Super Paint, Desk Paint, ...)

2. Exercicis pràctics:

- sobre un mapa ja confeccionat (Espanya per províncies i Catalunya per comarques), treballar amb les opcions bàsiques per a la construcció d'un mapa concret. Importació i exportació de valors i categories, intervals, trames, llegenda, títols, fonts,...

- sobre un mapa ja confeccionat treballar amb les opcions addicionals, especialment les de forma i presentació: escala, símbols puntuals, finestres, combinació de varis mapes, tipus de lletra,...

3. El procés de confecció d'un nou mapa: l'escaner, xarxes de longitud i latitud, punts x, y. Realització d'un mapa base en concret (els districtes de Barcelona).

Assignatura: WORD PERFECT

Professor: Pau Miret

1. Introducció al WORD

2. Hard i Software

- 2.1. Àrees de pantalles de WORD
- 2.2. Àrees de comandes de WORD
- 2.3. Teclat
- 2.4. Formateig de disquets
- 2.5. Impressora

3. Generalitats

- 3.1. Selecció de comandes
- 3.2. Arrancar WORD
- 3.3. Ajuda

4. Confecció, correcció i amagatzament de texts

- 4.1. Canvi de pàgina protegit
- 4.2. Borrar errors d'entrada
- 4.3. Marcar text
- 4.4. Reemplaçar text
- 4.5. Cancelar comandes

5. Càrrega, correcció i formateig de texts

- 5.1. Càrrega del fitxer
- 5.2. Borrar texts
- 5.3. Copiar texts
- 5.4. Buscar texts

6. Formateig directe dels texts

- 6.1. Formateig de pàgina
- 6.2. Formateig de seccions
- 6.3. Formateig de paràgrafs

- 6.4. Formateig de caràcters
- 6.5. Notes de peu de pàgina
- 6.6. Desplaçar notes de peu de pàgina
- 6.7. Confecció de línies de capçalera i de peu
- 6.8. Insertar número de pàgina.
- 6.9. Tab-stops
- 6.10. Borrar Tab
- 6.11. Borrer tots els tabuladors.

7. Formateig indirecte de texts

- 7.1. Determinar format d'impressió
- 7.2. Confeccionar format d'impressió d'àrees
- 7.3. Confeccionar format d'impressió d'apartats
- 7.4. Carregar models de format d'impressió.

8. Imprimir

- 8.1. Opcions d'impressió.
- 8.2. Imprimir
- 8.3. Modificar canvi de pàgina

9. Funcions especials

- 9.1. Confeccionar mòduls de text
- 9.2. Gravar i borrar mòduls de text
- 9.3. Confeccionar finestres
- 9.4. Canviar finestres
- 9.5. Modificar tamany finestra
- 9.6. Layout finestra
- 9.7. Cartes de sèries.

Assignatura: LOTUS 1-2-3

Professor: Julio Pérez

1. FULL DE CÀLCUL 1-2-3

- 1.1. Entrada i sortida del full de càlcul
- 1.2. Utilització de tecles especials dins del full de càlcul
- 1.3. Introducció de dades i títuls en un fitxer
- 1.4. Grabació de dades en un fitxer
- 1.5. Recuperació d'un fitxer
- 1.6. Funcions més utilitzades del Menú principal
 - 1.6.1. Insertar i borrar columnes i files
 - 1.6.2. Modificar el format de les columnes
 - 1.6.3. Elegir diferents tipus de format per les dades
 - 1.6.4. Protegir dades i fitxers, i transposar columnes i files
 - 1.6.5. Utilitzar funcions matemàtiques i trigonomètriques
 - 1.6.6. Canviar fórmules matemàtiques a valors absoluts
 - 1.6.7. Copiar i moure fórmules i dades
 - 1.6.8. Extreure i combinar fitxers
 - 1.6.9. Borrar i llistar fitxers
 - 1.6.10. Imprimir fitxers
 - 1.6.11. Crear gràfics
 - 1.6.12. Guardar gràfics en un fitxer
 - 1.6.13. Exemples i exercicis utilitzant dades demogràfiques

2. PRINTGRAPH

- 2.1. Entrada i sortida de Printgraph
- 2.2. Elecció del format de impressió dels gràfics
- 2.3. Elecció dels gràfics
- 2.4. Impressió de gràfics
- 2.5. Impressió dels gràfics creats en els exercicis

3. MACROS

- 3.1. Principals comandaments utilitzats a les Macros

- 3.2. Creació de Macros**
- 3.3 Execució de Macros**
- 3.4. Interrupció de Macros**
- 3.5. Edició de Macros per a detectar errors**
- 3.6. Transferència de Macros entre fulls de càlcul**
- 3.7. Macros interactius**
- 3.8. Exercicis utilitzant els fitxers elaborats a classe**

Assignatura: DBASE III PLUS

Professor: Julio Pérez

1. INICI

- 1.1. Concepte de base de dades
- 1.2. Accés al programa
- 1.3. Menú "d'assist"

2. CREACIÓ D'UNA BASE DE DADES

- 2.1. Conceptes de camp i de registre
- 2.2. Creació dels camps i els diferents tipus

3. CREACIÓ DEL FORMAT DE PANTALLA CORRESPONENT

- 3.1. Com situar els camps i el text al format
- 3.2. Com dibuixar línies i marcs
- 3.3. Com crear les màscares dels camps
- 3.4. Guardar el format

4. L'ACTUALITZACIÓ DEL FITXER DE DADES

- 4.1. Introducció de nous registres
- 4.2. Modificació dels ja existents
- 4.3. El llistat "hojear"

5. ORGANITZACIÓ I UTILITZACIÓ DELS REGISTRES

- 5.1. Indexació
- 5.2. Localització i recuperació
- 5.3. Filtrat d'informació
- 5.4. Informes i etiquetes. Com imprimir.

Assignatura: SPSS (Statistical Package in Social Sciences)

Professor: Marc AJENJO

1. INTRODUCCIÓ AL SPSS

- 1.1. El qüestionari i la codificació de les dades
- 1.2. Treball amb fitxers EXCEL
- 1.3. Entrada i sortida d'SPSS
- 1.4. Utilització del HELP dintre d'SPSS
- 1.5. Importació d'arxius de dades: 'GET TRANSLATE'

2. PRINCIPALS FUNCIONS DE SPSS

2.1. Un primer anàlisi de les dades

- 2.1.1. La instrucció 'FREQUENCIES'
- 2.1.2. La detecció i correcció d'errors

2.2. La presentació de les dades

- 2.2.1. Etiquetes de les variables: 'VARIABLE LABELS'
- 2.2.2. Etiquetes dels valors: 'VALUE LABELS'
- 2.2.3. Títols i subtítols a l'inici de les pàgines: 'TITLE', 'SUBTITLE'
- 2.2.4. Comentaris: 'COMMENT'
- 2.2.5. El format de les pàgines: 'SET LENGT # WIDTH #'

2.3. La selecció de les dades

- 2.3.1. Selecció: 'SELECT IF'
- 2.3.2. Selecció dels primers casos: 'N OFF CASES'
- 2.3.3. Selecció d'una mostra aleatòria: 'SAMPLE'
- 2.3.4. La selecció temporal: 'TEMPORARY'

2.4. La transformació de les dades

- 2.4.1. Recodificacions: 'RECODE'
- 2.4.2. Condicionals: 'IF'
- 2.4.3. Operacions amb els valors de les variables: 'COMPUTE', 'COUNT'
- 2.4.4. Els valors missing: 'MISSING VALUE'
- 2.4.5. La ponderació de les variables: 'WEIGHT'

2.5. L'anàlisi de les dades

2.5.1. Llistats: 'LIST'

2.5.2. Freqüències: 'FREQUENCIES'

2.5.3. Càlcul d'estadístics (mitjana, desviació típica,...): 'DESCRIPTIVES'

2.5.4. Taules de doble entrada: 'CROSSTABS'

2.6. Correlació i Cluster

2.6.1. Coeficient de correlació de Pearson: 'CORRELATIONS'

2.6.2. Clusters: 'CLUSTER'

FENÒMENS DEMOGRÀFICS

Assignatura: **ELEMENTS PER A L'ANÀLISI DEMOGRÀFICA DE L'ACTIVITAT
ECONÒMICA**

Professora: **Montserrat Solsona**

1. Conceptes i definicions. Activitat productiva i activitat reproductiva. Formes de treball "atípic". Recomenacions internacionals en relació a les estadístiques sobre força de treball.
2. Les fonts de dades demogràfiques per a l'estudi de l'activitat econòmica de la població. Enquestes específiques per a: a) l'estimació de l'activitat reproductiva, b) la captació del treball "irregular" i c) l'estudi de la relació activitat-fecunditat.
3. Aspectes metodològics de l'anàlisi demogràfica de l'activitat econòmica. Anàlisi transversal i anàlisi longitudinal. La taula de vida activa. L'anàlisi biogràfica.
4. El debat activitat-fecunditat. Elements teòrics. Cicle laboral i cicle familiar. Patriarcat i divisió sexual del treball.
5. El debat activitat-fecunditat. Evidències empíriques. Resultats de diferents recerques en països europeus.
6. La població activa a l'estat espanyol. Estructura i tendències. Referència especial a l'activitat femenina i a la relació entre activitat laboral i constitució familiar.

BIBLIOGRAFIA

**** Lectura obligatòria**

*** Lectura recomenada**

**** AGÜERO, I., DE MIGUEL, C. (1986): "Evolución demográfica y oferta de fuerza de trabajo", a OLANO, A. (Coord.), *Tendencias demográficas y planificación económica*, Madrid, Ministerio de Economía y Hacienda, pp. 277-334.**

**** AGÜERO, I. i OLANO, A. (1988): "Oferta de trabajo de jóvenes: aspectos demográficos y económicos, a *Economía y Sociología del Trabajo*, nº 1-2, pp. 12-29.**

** BENERIA, L. (1984): "Accounting for Women's Work", a BENERIA, L. **Women and Development. The Sexual Division of Labor in Rural Societies**, Nueva York, Praeger, pp. 119-147.

BERNHARDT, E. (1986): "Women's home attachment at first birth. The case of Sweden, a **European Journal of Population** 2, pp. 5-29.

* BERNHARDT, E. (1987): "Labour force participation and childbearing: The impact of the first child on the economic activity of Swedish women", **Stockholm Research Reports in Demography** 41.

* * BERNHARDT, E. (1989): "Fertility and Employment" a **Stockholm Research Reports in Demography** 55.

CABRE, A. (1990): "Es compatible la protección de la familia con la liberación de la mujer?", a **Mujer y Demografía**, Instituto de la Mujer, Serie Debate 10, Madrid, pp. 9-16.

CAMBOIS, M.A., LELIEVRE, E. (1988): "Durée de l'activité et interruption de carrière des femmes âgées de 45 ans à 69 ans en 1981", a **Population** 3, pp. 669-675.

** COURGEAU, D. I LELIEVRE, E. (1989): **Analyse démographique des biographies**, Institut National d'Etudes Démographiques, Paris, pp. 1-23.

* DAVIS, K. (1984), **Wives and Work: "The sex role revolution and its consequences"**, a **Population and Development Review** 10/3, pp. 397-417.

DE MIGUEL, C. (1986): "Las variables del mercado de trabajo en relación con la economía sumergida", ponència presentada a **Problemas estadísticos de la economía sumergida**, INE, Madrid, pp. 229-237.

* DE MIGUEL, C. (1988 b): "La participación femenina en la actividad económica. Estructura y tendencias", a **Información Comercial Española**, 655, pp. 37-58.

* DESPLANQUES, G. I DE SABOULIN, M. (1986): "Activité feminine: carrières continues et discontinues", a **Economie et Statistique** 193-194, pp. 51-62.

* FOLBRE, N. (1983): "Of patriarchy born: the political economy if fertility decisions", a **Feminist Studies** 9/2, pp. 261-284.

GARRIDO, L. i REQUENA, M. (1987): "Integración socioeconómica en la Comunidad de Madrid", a **Alfoz** 47, pp. 47-64.

* GIL CALVO, E. (1989): "Participación laboral de la mujer: natalidad y tamaño de cohortes" a **REIS** 47, pp. 137-175.

HOEM, J. i FONG, M. (1976): **A markov chain model of working life**. Report nº 1: A new method for the construction of tables of working life, Working Paper nº 2, Laboratory of Actuarial Mathematics, Copenhagen.

JONES, E. F. (1982b): "Ways in which childbearing affect women's employment. Evidence from the US National Fertility Studies", a **Population Studies** 36/1, pp. 5-14.

KEMPENEERS, M. i LELIEVRE, E. (1989): "L'Analyse du travail feminin en démographie: avantages et limites de l'approche biographique", comunicació presentada al **XXI Congrés General de Població**, Nova Delhi

** KEMPENEERS, M. i LELIEVRE, E. (1991): "Women's work in the EEC: Five career Profiles", comunicació presentada al **Congrés Europeu de Demografia**, París.

* KEYFITZ, N. (1986): "The family that does not reproduce itself", a **Population and Development Review** 12 (suplement), pp. 139-154.

MEULDERS, D. i PLASMAN, R. (1989): **Women in atypical employment**, Comission of European Communities, Brussel.es.

* NI BHROLCHAIN, M. (1986a): "The interpretation and role of work-associated accelerated Childbearing", a **European Journal of Population** 2, pp. 135-154.

PRESSAT, R. (1975): "Les tables en démographie: une notion confuse", **Population et Famille**, 34, pp. 67-79.

SAEZ, A. (1975): **Población y actividad económica en España**, S. XXI editores, Madrid.

** SOLSONA, M., SUAREZ, L. i TREVIÑO, R. (1991): "Les femmes: Travail et fecondité en Espagne", **Congrés Europeu de Demografia**, París.

** SWEET, J. (1982): "Work and Fertility: The Childbearing decisions", a FOX, G.L. (Ed.), **Fertility Attitudes and Behavior**, Sage Publications, pp. 197-218.

* TOBIO, C. (1990): "El Padrón Municipal de habitantes de Madrid como fuente de información para un análisis de la estructura social", **I Jornadas Internacionales de Demografía Urbana y Regional**, Instituto de Demografía, CSIC, Madrid, pp. 307-335.

* TOELKE, A. (1986): "Effects of Marriage and Childbirth on Women's Labor Force", a **International Conference: Application of Event History Analysis in Life Course Research**, Berlín.

* VERON, J. (1987b): "Activité féminine et structure familiale: quelle dépendance?", a **Population**, 1, pp. 103-120

Assignatura: ANÀLISI DE LA MORTALITAT

Professor: Xavier Salvador

1ª Sessió. MORTALITAT

Definicions

Fonts (mortalitat i població)

Mesures (taxes brutes, específiques, esperança de vida)

Comparacions (estandarització)

Exercicis

2ª Sessió. ANÀLISI PER EDATS

Revisió del Lexis

Mortalitat infantil

Mortalitat a edats avançades

Taules tipus

Exercicis

3ª Sessió. TAULA DE VIDA

Elements (taxes/quocients)

Construcció

Representacions gràfiques

Exercicis

4ª Sessió. MORTALITAT DIFERENCIAL

Variables socio-demogràfiques

Causes de mort

Mortalitat evitable i anys potencials de vida perduts

Exercicis

5ª Sessió. MORBIDITAT I DISCAPACITAT

Nocions d'epidemiologia

Discapacitat

Esperança de vida sense incapacitat

Exercicis

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

Georges Tapinos, **Eléments de démographie.**

Hi ha versió castellana. **Elementos de demografía**, Madrid, Espasa Universidad, 1988. Ben explicat i agradable de llegir.

Recomanat sessions 1, 2 i 4.

Guillaume Wunsch i Marc Termote, **Introduction to demographic analysis.**

Rigorós en la vessant tècnica de l'anàlisi de la mortalitat.

Recomanat sessions 1, 2 i 3.

World Health Organization (WHO, OMS), **Manual of mortality analysis.**

Guia bàsica. Recomenada sessions 1 i 3.

Anders Ahlbom i Steffan Norell, **Fundamentos de epidemiología.**

Un dels bons manuals introductoris a l'epidemiologia. Recomenat sessió 5.

Assignatura: **MOBILITAT I MIGRACIÓ EXTERIOR**

Professora: **Àngels Pascual**

1. Conceptualització i marc teòric.
2. Metodologia i fonts.
3. Migració exterior d'Espanya. Fluxes i saldos. Evolució i característiques actuals de la mobilitat.
4. Moviments migratoris de treballadors d'alt nivell professional.
5. Algunes consideracions teòriques sobre els moviments migratoris.
6. Polítiques migratòries a Europa.
7. Processos migratoris i retorn.

BIBLIOGRAFIA

ARANGO, J., (1985): "Las leyes de las migraciones de E. Ravenstein, cien años después", a REIS, nº 32, pp. 7-26.

CARDELÚS, J., PASCUAL, A., (1979): **Movimientos migratorios y organización social**, Barcelona, Península.

NADAL, J., (1984):, **La población española (siglos XVI a XX)**, Barcelona, Ariel.

PASCUAL, A., (1983): "Connotaciones ideológicas en el concepto de retorno de migrantes", Papers. Revista de Sociologia, Barcelona.

REYNERI, E., (1985): "Migrations et segmentation du marché de l'emploi", a International Population Conference Florence, Liège, IUSSP, vol. 3, pp. 181-189.

RODRIGUEZ OSUNA, J., (1985): **Población y territorio en España. Siglos XIX y XX**, Espasa-Calpe, Madrid.

SALT, J., FINDLAY, A., (1989): "Les migrations internationales de personnel de haut niveau. Analyse théorique et incidences sur le développement", a **RAPPEYARD (dir.)**, L'incidence des migrations internationales sur les pays en développement, Paris, OCDE.

SIMON, G., (1991): "Une Europe Communautaire de moins en moins mobile?", a **Revue Européenne des Migrations Internationales**, vol. 7, n° 2, pp. 41-61.

THUMERELLE, P-J., (1985): "Contribution à la réflexion théorique sur la mobilité spatiale des populations", **Espace Populations Sociétés**, (Villeneuve d'Ascq, França), 1, pp. 11-17.

Assignatura: L'ANÀLISI DE LA FECUNDITAT

Professor: Daniel Devolder

OBJECTIUS

Presentació dels conceptes i els índexs utilitzats a l'anàlisi de fecunditat. L'enfoc d'aquest curs és una introducció al càlcul dels indicadors, la seva utilització i interpretació.

El manual recomenat per aquest curs és:

TAPINOS, G. (1988): **Elementos de demografía**, Espasa Calpe, Madrid.

Així mateix es recomanen els manuals següents:

HENRY, L. (1976): **Demografía**, Labor, Barcelona.

LEGUINA, J. (1981): **Fundamentos de demografía**, Siglo XXI, Madrid.

i el **Diccionario de demografía** de PRESSAT, R, Oikos-tau, Barcelona, 1987

Sessió 1. Presentació del curs

(TAPINOS, pp. 29-31)

Progressos de l'anàlisi de la fecunditat en els dos últims segles.

Evolució de les fonts demogràfiques.

DUPAQUIER J. y DUPAQUIER M. (1985): **Histoire de la démographie**, Librairie Académique Perrin, Paris.

KUCZYNSKI, R.R. (1969): **The Measurement of Population Growth**, Gordon and Breach, Nueva York.

Sessió 2. De la taxa bruta de natalitat a l'indicador sintètic de fecunditat (diferències i relacions).

(TAPINOS, pp. 121-126)

Per què tardà dos segles el pas de la taxa bruta de natalitat a l'indicador sintètic ?.

Abans de la taxa bruta de natalitat: coeficient multiplicador dels naixements.

Càlcul dels dos indicadors. Diferència entre els dos: interpretació i evolució temporal.

FESTY, P. (1979):.La fécondité des pays occidentaux de 1870 à 1970, INED-PUF, Paris (capítol 2)

Sessió 3. Índexs transversals i longitudinals de la fecunditat (la seva construcció i la comparació de les seves evolucions respectives).

(TAPINOS, pp. 84-89)

FESTY, P. (1979):.La fécondité des pays occidentaux de 1870 à 1970, INED-PUF, Paris. (capítol 2 i 3)

Sessió 4. Estudi de la fecunditat durant el procés de la transició demogràfica (els indicadors de Princeton i la seva utilització).

(TAPINOS, pp. 286-297)

COALE, A & WATKINS, S.C. (1986): *The Decline of Fertility in Europe*, Princeton, Princeton U.P.

Sessió 5. Probabilitats de creixement.

(TAPINOS, pp. 127-131)

S'utilitza en castellà "agrandamiento", "aumento" o "crecimiento" segons el traductor del llibre. L'ús recomanat per l'ONU (Tesaurus de Popin)

HENRY, L.(1976): *Demografía*, (pp. 113-117).

HENRY, L. 1953: *Fécondité des mariages*, Paris, INED. (Obra fonamental)

LEGUINA, J, 1981:,. *Fundamentos de demografía* (pp. 225-233).

Sessió 6. Anàlisi de la conjuntura demogràfica. Aplicació al període 1940-1980: el "baby boom" i la posterior caiguda de la fecunditat en els països occidentals.

FESTY, P. (1979): *La fécondité des pays occidentaux de 1870 à 1970*, INED-PUF, Paris, (capítol 3)

HENRY, L.(1976):, *Demografía*, (pp. 113-117), Labor, Barcelona.

HENRY, L. (1953): *Fécondité des mariages*, INED, Paris. (Obra fonamental)

LEGUINA, J, (1981):. **Fundamentos de demografía** (pp. 225-233).

Development Review, 12 (4), december.

Sessió 7. Variables intermitjies de la fecunditat i microdemografia. La fecunditat natural.

(TAPINOS, pp. 134-144)

BONGAARTS, J., POTTER, R., (1983): **Fertility, Biology and Behaviour**, Academic Press, New York.

LERIDON, H & MENKEN, J (eds.), (1979): **Fecondité naturelle / Natural Fertility**, Ordina, Liège.

Sessió 8. L'ús dels models: els models de nupcialitat, de fecunditat i de població. La fecunditat i la reproducció de les poblacions.

(TAPINOS, pp. 110-112, 133-134, 227-236)

COALE, A.J., (1979): **El desarrollo de nuevos modelos de nupcialidad y fecundidad**, CELADE, Santiago de Chile.

LOTKA, A.J., (1945): **El análisis de población como un capítulo de la teoría matemática de la evolución**, en LOTKA, A.J., **Demografía matemática**, CELADE, Santiago de Chile, 1973.

Sessió 9. Teories econòmiques de la fecunditat.

(TAPINOS, pp. 149-153).

Número especial de **Population and Development Review**: "Fertility, Aspirations and Resources: A Symposium on the Easterlin Hypothesis", 2 (3-4), Sept.-Dec. 1976.

METODOLOGIA DEMOGRÀFICA

Assignatura: ANÀLISI DEMOGRÀFIC

Professors: Anna Cabré i Amand Blanes

1. Introducció
2. Referència temporal i magnituds
3. L'anàlisi longitudinal dels fenòmens
4. Les poblacions
5. L'anàlisi transversal dels fenòmens

PROGRAMA DETALLAT

1. Introducció

Lliçó 1. Història dels Estudis de Població. La seva inserció din les diferents disciplines. Desenvolupament conceptual en relació amb la problemàtica de les diferents èpoques.

Les fases de la investigació en temes de població: recollida i producció de dades estadístiques, elaboració d'indicadors, anàlisi i interpretació dels mateixos i explicació causal dels fenòmens. El paper de la Demografia, les seves dificultats per constituir-se com a Ciència. Especulacions sobre el seu futur.

Situació actual dels Estudis de Població. Principals institucions espanyoles i internacionals. Principals publicacions. L'ensenyament de la Demografia i els Estudis de Població. Presentació detallada del programa.

2. Referència temporal i magnituds

Lliçó 2. Les dimensions temporals: temps cronològic, temps referit (duració o edat) i la combinació d'ambdós, el temps adscrit a un individu o cohort (línea de vida). Unitats de mesura, diferències terminològiques. Sèries cronològiques: la seva representació gràfica i els seus problemes específics. Sèries segons l'edat (la Demografia és la ciència de l'edat).

El Diagrama de Lexis, instrument bàsic en la referència temporal. Relacions entre les tres dimensions del temps.

Lliçó 3. Les magnituds fluxes i stocks, fenòmens demogràfics i poblacions. La mesura dels fluxes: les taxes. La mesura de la composició dels stocks: les proporcions. Dimensió temporal de les taxes (anual) i dimensió temporal de les proporcions (instantànea). Mesures globals i mesures específiques. La confusió terminològica del llenguatge quotidià.

Lliçó 4. Les òptiques d'anàlisi: longitudinal o de cohort, transversal o de cojuntura, etària o per duració.

Una primera aplicació de l'anàlisi demogràfic: efectes d'edat, efectes de generació i efectes de moment.

3. L'anàlisi longitudinal dels fenòmens.

Lliçó 5. L'anàlisi longitudinal, base de la metodologia demogràfica. Repàs del concepte de cohort: cohorts tancades i cohorts obertes. Classes d'esdeveniments: únics i renovables, fatals o opcionals.

Els tipus d'observació contínua i retrospectiva.

Lliçó 6. La descripció dels fenòmens: la taula de generació o de cohort (1). El cas d'un fenomen fatal i no renovable: la mortalitat. Taules complertes i abreujades. Les seves funcions i relacions.

Lliçó 7. Altres taules de fenòmens opcionals però no renovables: les primeres núpcies, la fecunditat per ordre de naixement, la divorcialitat, l'emigració primària, l'emigració de retorn.

Lliçó 8. La descripció dels fenòmens: la taula de generació o de cohort (2). El cas dels fenòmens renovables: la fecunditat general i la fecunditat dels matrimonis. Intensitat i calendari.

Lliçó 9. La combinació de fenòmens i la seva mesura. La reproducció (combinació de fecunditat i mortalitat). Generalització: el pas d'esdeveniments teòrics a esdeveniments reals.

Lliçó 10. La inferència de fenòmens, principal dificultat en l'estudi dels fenòmens demogràfics. Mètodes d'eliminació dels efectes de la inferència entre fenòmens: a) l'observació retrospectiva; b) la correcció del quocients o probabilitats.

Lliçó 11. Mètodes d'eliminació dels efectes de la inferència entre fenòmens: c) el recurs a les proporcions de no afectats (mètode de Hajnal per la primo-nupcialitat); d) la reducció d'esdeveniments.

4. Les poblacions

Lliçó 12. Gènesi de les poblacions: relacions entre estructura i dinàmica. Introducció a les poblacions model.

Models demogràfics senzills: poblacions estacionàries i poblacions estables. Del seu ús i abús. Poblacions teòriques i poblacions reals.

Lliçó 13. L'estructura de la població (1). La piràmide d'edats: tècniques de construcció, errors més freqüents. Interpretació.

Lliçó 14. L'estructura de la població (2). La relació entre subpoblacions: a) la relació de masculinitat i la seva interpretació; b) la relació de dependència i la seva interpretació.

Lliçó 15. L'estructura de la població (3). Altres estructures: segons l'estat matrimonial, segons l'activitat, segons la instrucció, segons el tipus d'hàbitat, segons la naturalesa. La utilització del Diagrama Triangular en el resum i la comparació d'estructures. Altres representacions.

Lliçó 16. La dinàmica de la població (1). La mesura del creixement.

Lliçó 17. La dinàmica de la població (2). Els factors del creixement: natalitat, mortalitat, migracions. Introducció a la mesura transversal dels fenòmens: les taxes globals.

5. L'anàlisi transversal dels fenòmens

Lliçó 18. Els mètodes de l'anàlisi transversal: tipificació i translació. Camps d'aplicació. La tipificació. Relacions entre taxes globals i taxes específiques. Extensió al cas de les proporcions. El concepte de taxa comparativa.

Lliçó 19. Tipificació directa (estructura-tipus) i tipificació indirecta (fenomen-tipus). Aplicacions específiques de la tipificació indirecta: l'estudi de petites unitats territorials; l'estudi dels fenòmens amb reduïda incidència estadística.

Lliçó 20. Mètodes específics derivats de la tipificació indirecta: els Índexs de Princeton per l'estudi de la fecunditat general i els seus components (fecunditat dels matrimonis i estructura per estat matrimonial); l'Índex de Burch per l'estudi de l'estructura familiar.

Lliçó 21. La translació: el concepte de cohort fictícia. La taula del moment: construcció a partir de les probabilitats (ex.: la mortalitat); construcció a partir dels esdeveniments reduïts (ex.: la nupcialitat, la fecunditat).

Llicó 22. Relació entre paràmetres transversals (de cojuntura) i longitudinals (de cohort).
Elements per la interpretació de la cojuntura demogràfica.

BIBLIOGRAFIA

BLANGIARDO, G.C. (1987): **Elementi di Demografia**, Mulino, Bologna.

BOURGEOIS-PICHAT, J. (1978): **La demografia**, Ariel, Barcelona.

COALE, A., DEMENY, P. (1983): **Regional model life tables and stable populations**, Academic Press, London..

GERARD, H., WUNSCH, G. (1973): **Demografía**, Pirámide, Madrid.

HENRY, L. (1976): **Demografía**, Labor Universitaria, Barcelona.

LEGUINA, J. (1981): **Fundamentos de Demografía**, Siglo XXI, Madrid.

LIVI BACCI, M. (1986): **Introduzione alla Demografia**, Lolscher, Torino.

MACCIO, G. (1985): **Diccionario demográfico multilingüe**, IUSSP-CELADE, Ordina, Bélgica.

NACIONES UNIDAS (1983): **Indirect techniques for demographic estimation**, Manual X, Naciones Unidas, Nueva York.

PRESSAT, R.(1985): **Introducción a la Demografía**, Ariel, Barcelona.

Demografía estadística, Ariel, Barcelona, 1979

El análisis demográfico, Fondo de Cultura Económica, Madrid, 1983.

La práctica de la Demografía, Fondo de Cultura Económica, Madrid, 1977.

ROUSSEL, L., GANI, L. (1973): **Analyse Démographique. Exercices et problèmes**, Armand Colin, Paris.

SPIEGELMAN, M. (1972): **Introducción a la Demografía**, Fondo de Cultura Económica, México.

TAPINOS, G. (1985): *Eléments de démographie. Analyse, déterminants socio-économiques et histoire des populations*, Armand Colin, Paris.

WUNSCH, G., TERMOTE, M. (1987): *Introduction to demographic analysis. Principles and methods*, Plenum Press, New York.

Assignatura: PREVISIONS DEMOGRÀFIQUES

Professor: Ricard Gènova

1. QÜESTIONS FONAMENTALS ENTORN A LES PREVISIONS DEMOGRÀFIQUES

1.1. CONCEPTES I DEFINICIONS

1.1.1. Prediccions, perspectives, projeccions, previsions, estimacions.

1.1.2. Projeccions de base i projeccions derivades.

1.1.3. Projeccions de petites àrees.

1.2. FINALITAT I UTILITAT DE LES PREVISIONS.

1.3. METODOLOGIES

1.3.1. La idea de creixement. L'equació compensadora.

1.3.2. Mètodes matemàtics.

1.3.3. El mètode de components.

2. EL MÈTODE DE COMPONENTS

2.1. DETERMINACIÓ DE LA POBLACIÓ INICIAL.

2.1.1. Anàlisi i depuració de la població.

2.1.2. Retrotracció de la població.

2.2. PROJECCIÓ DE LA MORTALITAT: CÀLCUL DELS SUPERVIVENTS.

2.2.1. Establiment de les hipòtesis. Mortalitat general, causes de mort.

2.2.2. La taula límit de mortalitat.

2.2.3. Estimació de les taules interpolades: els "logit" de W. Brass.

2.2.4. El càlcul dels supervivents.

2.3. PROJECCIÓ DE LA FECUNDITAT: CàLCUL DELS NAIXEMENTS.

2.3.1. Establiment de les hipòtesis: intensitat, calendari.

2.3.2. Estimació de la corba de taxes específiques de fecunditat.

2.3.3. El càlcul dels naixements.

2.4. PROJECCIÓ DE LA MIGRACIÓ: CàLCUL DELS SALDOS MIGRATORIS.

2.4.1. Establiment de les hipòtesis: absència de migració, saldo migratori nul, saldo migratori distint de zero.

2.4.2. Estructura i intensitat de la migració.

BIBLIOGRAFIA

AGÜERO, I. i DE MIGUEL, C. (1986): "Evolución demográfica y oferta de fuerza de trabajo" a OLANO, A. (coord.), **Tendencias demográficas y planificación económica**, Ministerio de Economía y Hacienda, Madrid, pp. 277-334.

BELBEOCH, O., et al.(1986): **La population mondiale. Vers une stabilisation au XXI siècle?**, La Documentation Française, Paris.

BLANGIARDO, G. C. (1987): **Elementi di demografia**, Bologna, Il Mulino, (capítol IV).

BOURGEOIS-PICHAT, Jean (1970): **El concepto de la población estable. Aplicación al estudio de la población de países que no tienen buenas estadísticas demográficas**. Nova York, NN.UU.

BRASS, W. & COALE, A. (1974): "Métodos de análisis y estimación", a **Métodos para estimar la fecundidad y la mortalidad en poblaciones con datos limitados**, selección de trabajos de William Brass, CELADE, Santiago de Chile.

CABRÉ, A. (1979): "Reflexions sobre l'evolució de la població a Catalunya fins a l'any 2000", a DD.AA., **Catalunya cap a l'any 2000**, Blume, Barcelona, pp. 9-36.

CABRÉ, A.: **Predicciones en demografía: el caso de España**, PAPERS DE DEMOGRAFIA, Nr. 23, Bellaterra, C.E.D.

CABRÉ, A./PUJADAS, I.: **La fecundidad en Cataluña desde 1922: análisis y perspectivas**, PAPERS DE DEMOGRAFIA, Nr. 20, Bellaterra, C.E.D.

CELADE (1984): **Métodos para proyecciones demográficas**, San José de Costa Rica.

CHESNAIS, J. Cl. (1986): "El descenso de la natalidad y sus consecuencias económicas en los países ricos" a OLANO, A. (coord.): **Tendencias demográficas y planificación económica**, Ministerio de Economía y Hacienda, Madrid.

COMUNIDAD DE MADRID (1985): **Proyecciones de población de la Comunidad de Madrid**, Consejería de Economía y Hacienda, Madrid.

COMUNIDAD DE MADRID (1989): **2001: Proyecciones de población de la Comunidad de Madrid**, Consejería de Economía y Hacienda, Madrid.

DUCHESNE, L. (1987):, **Proyecciones de población por sexo y edad para áreas intermedias y menores**, CELADE, Santiago de Chile.

FREJKA, T. (1976): "Las posibilidades de una población estacionaria mundial", a SCIENTIFIC AMERICAN, **La población humana**, Labor, Barcelona, (1ª edición en anglès, 1973), pp. 305-324.

HENRY, L. (1971): **Perspectivas demográficas**, Vicens-Vives, Barcelona, (1ª edición en francès, 1964).

I.N.E. (1987): **Proyección de la Población española para el período 1980-2010**, I.N.E, Madrid.

I.V.E. (1989): **Projeccions de la població de la Comunitat Valenciana i les seves províncies (1985-2005)**, Institut Valencià d'Estadística, València.

KEYFITZ, N. (1979): **Introducción a las matemáticas de población**, CELADE, Santiago de Chile.

LIVI-BACCI, M. (1989): **Introduzione alla demografia**, Loescher, Torino, (1ª edición, 1981) (capítol 14).

MEADOWS, Dennis L. (1985⁵): **Los límites del crecimiento (1er. informe del Club de Roma)**, F.C.E., Mèxic, (1ª edición en anglès, 1972).

MESAROVIC, M./PESTEL, E. (1981³): **La humanidad en la encrucijada (2ª informe del Club de Roma)**, F.C.E., Mèxic, (1ª edición en anglès, 1974).

MIRALLES MIRA, F. (1976): **Metodología para el cálculo de previsiones demográficas**, I.E.A.L, Madrid.

NACIONES UNIDAS (1989): **La población del mundo para fines de siglo**, NN.UU., Nova York, "Estudios demográficos", Nr. 111.

NEWELL, C. (1988):, **Methods and Models in Demography**, Londres, Belhaven Press, (capítol 15).

NIZARD, A. (1974): "Les perspectives de population", POPULATION, vol. espec.

- POLLARD, A. H., et al.(1987²): **Demographic techniques**, Pergamon Press, Sidney.
- PRESSAT, R. (1983²): **El análisis demográfico. Métodos, resultados, aplicaciones**, F.C.E., Mèxic, (1ª edició en francès, 1961) (capítol XV).
- PRESSAT, R. (1985): "Projections de mortalité", a OMS/PRESSAT, R., **Manuel d'analyse de la mortalité**, I.N.E.D., Paris, pp. 155-164.
- SHRYOCK, H. et al. (1976): **The Methods and Materials of Demography** (Condensed Edition), Academic Press, San Diego, (capítol 23).
- SPIEGELMAN, M. (1972): **Introducción a la demografía**, F.C.E., Mèxic, (2ª edició en anglès, 1968). (capítol 14).
- TAPINOS, G. (1981): "Les perspectives d'évolution de la population mondiale", a **Actes du Colloque National sur la Démographie Française (Paris, juin 1980)**, INED/PUF, Paris, (pp. 77-87).
- TAPINOS, G. (1985): **Éléments de Démographie. Analyse, déterminants socio-économiques et histoire des populations**, Armand Colin, Paris, (capítol 8).
- UNITED NATIONS (1983): **Manual X. Indirect techniques for demographic estimation**, U.N, Nova York.
- UNITED NATIONS (1988): **World demographic estimates and projections, 1950-2025**. U.N.- Department of International Economic and Social Affairs, Nova York.
- UNITED NATIONS (1989): **World population prospects. 1988**, U.N, Nova York.
- WATTELAR, C. (1980): **Perspectives Démographiques par sexe et par âge. Les indices de mortalité et le calcul des survivants**, Louvain-La-Neuve, U.C.L./Cabay.
- ZACHARIAH, K.C./VU, M. (1988): **World Population Projections, 1987-1988 Edition (Short- and Long-Term Estimates)**, The World Bank, Washington.
- Les projections démographiques. Actes du VIIIe. colloque national de démographie (Grenoble, mai 1987)**, P.U.F, Paris, 1987 (tom I) i 1988 (tom II).

Assignatura: **MODELS DEMOGRÀFICS I MÈTODES INDIRECTES**

Professor: **Joaquim Recaño**

OBJETIUS

L'objectiu del present seminari és posar l'alumne en contacte amb una bateria de tècniques d'estimació indirectes de paràmetres demogràfics. Algunes d'aquestes tècniques seran desenvolupades àmpliament, altres seran presentades perquè l'alumne tingui una idea d'algunes de les línees possibles d'aplicació. Es plantejaran alguns casos pràctics en els que els alumnes aplicaran les tècniques desenvolupades sobre un exemple concret de l'estat espanyol.

1. Filosofia general de les tècniques indirectes
2. Tècniques generals d'ajust.
 - 2.1. La interpolació i suavització de l'error censal.
 - 2.1.1. Mètode de Newton.
 - 2.1.2. Mètode de Lagrange.
 - 2.1.3. Spline cúbica.
 - 2.2. L'ajust de funcions.
3. Tractament de poblacions.
 - 3.1. Mètodes generals d'estimació de l'error censal.
 - 3.2. Estimació de l'error censal. L'enquesta de validació.
 - 3.3. La correcció de poblacions a partir d'una enquesta de validació.
 - 3.4. El cas del Cens espanyol de 1970.
 - 3.5. Mètodes d'ajust multiregional.
 - 3.6. Càlcul de denominadors de taxa.

4. Fecunditat.

- 4.1. Estimació de naixements i indicadors de fecunditat a partir del cens.
- 4.2. Tractament censal de la informació sobre els fills nascuts vius.
- 4.3. Mètodes d'enquesta retrospectiva.
- 4.4. Mètode d'Own-Children.
- 4.5. Ajust de la funció gamma.

5. Nupcialitat.

- 5.1. Càlcul d'indicadors de generació a partir del cens, ajust i correccions.
- 5.2. El mètode de Hajnal.

6. Mortalitat.

- 6.1. L'ús de les taules tipus de mortalitat.
- 6.2. Estimació de la mortalitat en dos censos successius.
- 6.3. Estimació a partir de les dades d'enquesta.

7. Migracions.

- 7.1. L'estimació de saldos migratoris provincials per àmbits de migració interior i exterior.
- 7.2. La tècnica de supervivents.
- 7.3. La tècnica de la caixa negra (Pool migration).
- 7.4. Estimació dels fluxes migratoris a partir de la pregunta sobre el lloc de naixement.
- 7.5. Estimació de paràmetres migratoris a partir de les preguntes censals i padronals sobre residència anterior.

8. Noves i antigues tècniques d'estimació.

- 8.1. La reconstrucció de famílies.
- 8.2. La tècnica de la Back-Projection (BP).
- 8.3. La tècnica de la Inverse-Projection (IP) i la Generalized Inverse Projection (GIP).
- 8.4. L'enquesta biogràfica.

TÈCNiques AUXILIARS EN DEMOGRAFIA

Assignatura: ESTADÍSTICA

Professora: Leticia Suárez

I. Breu repàs de Probabilitat

- 1.1) Espai d'esdeveniments
- 1.2) Probabilitat d'un esdeveniment
- 1.3) Probabilitat d'unions i interseccions d'esdeveniments
- 1.4) Regles de compte (ordenacions, permutacions, combinacions)
- 1.5) Probabilitat condicional (esdeveniments independents, regla de multiplicació de probabilitats)

II. Estadística Descriptiva

- 2.1) Població i mostra
- 2.2) Tipus de variables (escalars, nominals, discretes, contínues)
- 2.3) Agrupament de dades (freqüències, freqüències relatives, freqüències acumulades)
- 2.4) Representació gràfica de les distribucions de freqüències (histograma, polígon de freqüències, percentils, decils, quartils i mitjana)
- 2.5) Mesures de tendència central (moda, mitja, mitjana)
- 2.6) Mesures de dispersió (rang, varianza, desviació estàndar, quoficient de variació)
- 2.7) Variables aleatòries
- 2.8) Distribució de probabilitats d'una variable aleatòria discreta (distribució de probabilitats, distribució de probabilitats acumulades, mitja, varianza, desviació estàndar, coeficient de variació)

2.9) Distribució de probabilitats d'una variable aleatòria contínua (distribució de probabilitats, distribució de probabilitats acumulades, mitja, variança, desviació estàndar, coeficient de variació)

2.10) Distribució Binomial

2.11) Distribució Normal

BIBLIOGRAFIA

LOT, G., (1985): **Curso de estadística descriptiva**, Paraninfo, Madrid, 4a. tirada.

CHRISTENSEN, H., (1983): **Estadística paso a paso**, Trillas, México

LAI CHUNG, K., (1983): **Teoría elemental de la probabilidad y de los procesos estocásticos**, Editorial Reverté, Barcelona.

MOOD, A., GRAYBILL, F. Y BOES, D., (1974): **Introduction to the theory of statistics**, McGraw-Hill International Book Company, N.Y., International Student Edition, Third edition

SPIEGEL, M., (1983): **Teoría y problemas de probabilidad y estadística**, McGraw-Hill International Book Company, México, Serie Schaum.

Assignatura: **MÈTODES MATEMÀTICS**

Professor: **Pedro Puig**

1. MÈTODES D'ESTADÍSTICA DESCRIPTIVA

Introducció a l'Anàlisi de Clusters

Estandarització de Variables

Utilització del Programa CLUSTER

Exemples d'Aplicació

2. AMPLIACIÓ D'ESTADÍSTICA INFERENCIAL

Estimació de Percentatges i de Mesures

Càlcul d'interval de confiança i proves d'hipòtesis

Càlcul del tamany de la Mostra per un error prefixat

Comparació de percentatges i comparació de Mesures entre dues Poblacions

Mostreigs estratificats: avantatges

Anàlisi d'Independència de Factors: Taules de Contingència

La Recta de Regressió en el sentit de l'Estadística Inferencial

Comparació de dos Rectes de Regressió

Exemples d'Aplicació

3. MODELS CLÀSSICS DE CREIXEMENT POBLACIONAL

Model de Creixement de Malthus. Interpretació dels paràmetres

Tècniques de Regressió Lineal en el Model de Malthus

Model de Creixement de Lotka. Interpretació dels paràmetres

Utilització del Programa CRECPROG per l'Ajust de Dades dels dos Models

Exemples d'Aplicació

4. MODELS DE CREIXEMENT POBLACIONAL AMB INTERACCIONS

Models Lineals. Resolució. Interpretació Biològica

Models d'Emigració-Immigració

Model de Dominància de Goodman: Dominància Femenina i Masculina

Tractament Simultani de les Edats i els Sexes

Introducció als models No Lineals

Exemples d'Aplicació

5. ASPECTES DE LA TEORIA DE PROBABILITATS EN LA DINÀMICA DE LES POBLACIONS

El problema dels grups Sanguinis en la detecció de Migracions

El problema de Galton: càlcul de la probabilitat d'extinció d'un cognom

Cadenes de Markov: Matriu de Probabilitats de Transició, distribucions estables

Exemples d'Aplicació

6. ALGUNES TÈCNIQUES DE CÀLCUL

Càlcul de Polinomis d'Interpolació

Sistemes d'equacions lineals fins grau 3. Determinants

Valors propis d'una Matriu

Resolució d'equacions per el Mètode de Newton

Ajust mínim-quadràtic de funcions lineals de diverses variables

BIBLIOGRAFÍA

KEYFITZ, N., (1979): *Introducción a las matemáticas de población*, Centro Latinoamericano de Demografía.

SMITH, D. y KEYFITZ, N., (1977): *Mathematical Demography*, Springer-Verlag.

MARTIN-GUZMAN, M.P. y MARTIN, F.J., (1985): *Curso básico de estadística económica*, Editorial AC.

DRAPER, N.R. y SMITH, H., (1981): *Applied Regression Analysis*, John Wiley & Sons.

CUADRAS, C.M., (1984): *Problemas de probabilidades y estadística*, vol. II, PPU

FELLER, W.,(1980): *Introducción a la teoría de probabilidades y sus aplicaciones*, Ed. Limusa

TÈCNIQUES D'INVESTIGACIÓ SOCIAL

Assignatura: **ANÀLISI DEL TREBALL DE CAMP**

Professora: **Anna Alabart**

COM ES PREPARA, S'ELABORA I ES PRESENTA UNA RECERCA

1) Preparació de la recerca

1.1. Definir l'objecte del treball: explicitar el tema.

Plantejar i delimitar l'objecte a estudiar.

1.2. Estudiar l'estat de la qüestió: revisar la literatura especialitzada; consultes a experts (individuals o de grup); imbricar-ho amb els coneixements existents.

1.3. Formulació d'hipòtesis i determinació del mètode i tècniques a seguir.

2) El projecte d'investigació: disseny sobre el paper de la investigació en totes les seves fases. Avaluació econòmica. Càlcul de temps. Equip i mitjans.

3) Recull de la informació. Mètodes possibles:

3.1. l'anàlisi documental: bibliografia, arxius i estadístiques

3.2. l'observació.

3.3. l'anàlisi intensiva: les entrevistes en profunditat.

3.4. l'anàlisi extensiva: l'enquesta.

3.5. l'experimentació.

4) L'informe: anàlisi de les dades i conclusions.

4.1. Parts de l'informe.

4.2. Presentació dels resultats.

4.3. La síntesi i les conclusions.

BIBLIOGRAFIA

ALMARCHA et alt.(1969): **Documentación y organización de los datos en la investigación sociológica**, Confederación Española de Cajas de Ahorro, Madrid.

ALVIRA MARTIN, F.(1988): "La investigación sociológica", en Salustiano del Campo (compilador), **Tratado de Sociología**, Taurus, Madrid, (pàg. 61 a 94).

ALVIRA MARTIN, F.: "Perspectiva cualitativa - perspectiva cuantitativa en la metodología sociológica", **REIS**, núm. 22 (pp. 53-75).

BELTRAN, M.: "Cinco vías de acceso a la realidad social", **REIS**, núm. 29, pp. 7-41.

BRIONGOS, HERNANDEZ i MERDADE, (1980): **Sociologia d'avui**, Teide, Barcelona, pp. 117-165.

CABRERA, J.: "Una aplicación informática al estudio de casos", **REIS**, núm. 40, pp. 161-176.

CAPLOW (1977): **La investigación sociológica**, Laia, Barcelona.

DUVERGER, M., (1974): **Métodos de las ciencias sociales**, Ariel, Barcelona.

ECO, U., (1983): **Cómo se hace una tesis**, Ed. Gedisa, Barcelona.

GARCIA FERRANDO, G. i altres, (1986): **El análisis de la realidad social. Métodos y técnicas**, Alianza, Madrid.

GILLI, J.A., (1972): **Cómo se investiga**, Barcelona, Avance.

IBAÑEZ, J.: "Análisis sociológico de textos y discursos", **Revista Internacional de Sociología**, núm. 43.

INSEE: **Les emplois du temps des français en 1985-86**.

MOCHMANN, E.: "Análisis de contenido mediante ordenador aplicado a las ciencias sociales", **Revista Internacional de Sociología**, núm. 43.

PARDINAS, F., (1970): **Metodología y técnicas de investigación en ciencias sociales. Siglo XXI**, México.

VV.AA (1989): **Enquesta Metropolitana 1986 i altres**. Ajuntament de Barcelona.

VV.AA (1988): **La cohabitación en España**, CIS, Madrid.

DEMOGRAFIA REGIONAL

Assignatura: **POBLACIÓ MUNDIAL**

Professora: **Leticia Suárez**

I) Creixement de la Població Mundial

- 1.1. Nivells de la població mundial
- 1.2. Taxes de creixement
- 1.3. Estructura de la població per edat i sexe
- 1.4. Teoria de la transició demogràfica

II) Mortalitat

- 2.1. Nivells i tendències mundials
- 2.2. Esperances de vida al naixement
- 2.3. Mortalitat infantil
- 2.4. Mortalitat per causes
- 2.5. Interferència d'altres fenòmens demogràfics a la mortalitat

III) Fecunditat i Nupcialitat

- 3.1. Nivells i tendències mundials de la fecunditat
- 3.2. Taxes de fecunditat per edat
- 3.3. Índexs resums de la vida reproductiva de les dones
- 3.4. Interferència d'altres fenòmens demogràfics a la fecunditat
- 3.5. Nivells i tendències mundials de la nupcialitat

IV) Migració i Distribució Espacial de la Població

- 4.1. Tendències migratòries recents
- 4.2. Regions segons la seva categoria migratòria
- 4.3. Característiques demogràfiques dels fluxes migratoris
- 4.4. Interferència d'altres fenòmens demogràfics a la migració
- 4.5. Distribució de la població urbana i rural

V) **Activitat Laboral**

5.1. Nivells i tendències mundials

5.2. Taxes d'activitat per edat

5.3. Distribució de la població per branques d'activitat

5.4. Interferència d'altres fenòmens demogràfics a l'activitat laboral

VI) **Projeccions de Poblacions**

6.1. Tendències de la Població mundial a l'any 2000

6.2. Estructura per edat

Assignatura: **POBLACIÓ D'EUROPA**

Professor: **Andreu Domingo**

I Introducció.

- I.1. Per què la població d'Europa?
- I.2. Fonts per a l'estudi de la població d'Europa.
- I.3. El sistema demogràfic europeu 1500-1820.
- I.4. El paradigma de la Transició demogràfica.

II La població d'Europa

- II.1. Densitat de població. Europa en el Món.
- II.2. Composició de la població europea per sexe i edat.
- II.3. Europa de les ciutats, Europa de les regions.

III Mortalitat

- III.1. Nivells i tendències de la mortalitat a Europa: mortalitat general i mortalitat infantil.
- III.2. Mortalitat per causes i mortalitat diferencial.
- III.3. Esperança de vida.
- III.4. Al voltant del tema de l'envelliment.

IV Fecunditat i nupcialitat

IV.1 Fecunditat

- IV.1.1. Nivells i tendències de la fecunditat a Europa.
- IV.1.2. Fecunditat extra-matrimonial a Europa.

IV.2 Nupcialitat

- IV.2.1. Nivells i tendències de la nupcialitat a Europa.
- IV.2.2. Nivells i tendències de la cohabitació a Europa.

IV.3 La por al declivi demogràfic i la "crisi" de la família.

V Migracions

V.1 Migracions comunitàries.

V.2 Migracions extra-comunitàries.

V.3 La legitimació "demogràfica" del racisme i la xenofòbia.

VI Aproximació prospectiva a l'evolució de la població europea.

VI.1 Projeccions de la població europea

VI.2 Noves tendències de poblament a Europa.

VI.3 Al voltant de la segona Transició Demogràfica.

BIBLIOGRAFIA GENERAL

CABRE, A. i DOMINGO, A.,(1991): "La població d'Europa" A **Geografia Universal**. Vol. 3. Barcelona, Thema, Equipo editorial.

COLEMAN, D., (1991): "European demographic systems of the future: convergence or diversity?"A **Human Resources in Europe at dawn of the 21st Century.Second session. Changes and Discontinuities in the Demographic process**, Luxemburg, Eurostat.

DECROLY, J.M.; VANLAER, J.; GRIMMEAU, J.P.; ROELANDTS, M. i VANDERMOTTEN, Ch. (1992): **Atlas de la population europeenne**. Paris, Ed. Vigot.

FLINN, Michael W., (1989): **El sistema demogràfico europeo. 1500-1820**. Barcelona, Editorial Crítica.

LESTHAEGHE, R., (1991): "The Second Demographic Transition in Western Countries: An interpretation". A **Simposi internacional: Mutació del sistema de valors en les societats europees i magrebines**. Institut Català d'Estudis Mediterranis, Barcelona, 12-14 de novembre, Mimeo.

LIVI-BACCI, M., (1990): **Historia mínima de la población mundial**, Barcelona, Ariel.

RALLU, Jean-Louis i BLUM, Alain (Eds.) ,(1991): **European population I. Country analysis**. Paris, John Libbey Eurotext.

RALLU, Jean-Louis i BLUM, Alain (Eds.), (1991): "European population I. Country analysis". **A Congrés Europeen de Demographie**, Paris 21-25 Octobre 1991, Mimeo.

RECOLONS, Lluís, (1987): **Regions d'Europa. Població i territori de l'Atlàntic als Urals**. Barcelona, Fundació Jaume Bofill, Edicions de la Magrana.

TIELTELBAUM, Michael S. i WINTER, Jay M. (1984): **The Fear of Population Decline**, San Diego, Academic Press.

TAPINOS, Georges, (1988): **Elementos de Demografía**. Madrid, Espasa Calpe.

VAN DE KAA, Dirk ,(1988): "The Second Demographic Transition Revisited: Theories and Expectations". Ponència presentada a *Symposium on Population Change and European Society*, 7-10 Decembre 1988. *European University*, Villa Schifanoia, Florència. Mimeo.

VICHNEVSKY, A.; OUSSOVA, I. i VICHNEVSKAIA, T., (1991): "Les consequences des changements intervenus a l'Est sur les comportements Demographiques", **A Congrés Europeen de Demographie**, Paris 21-25 Octobre 1991, Mimeo.

Assignatura: POBLACIÓ DE CATALUNYA

Professors: Ramon Arribas i Enric Mendizàbal

Dilluns 13 de gener Presentació

Descripció del programa

Comentari de la bibliografia

Presentació del dossier de textos

Treballs i exposicions

Dijous 16 de gener Història dels estudis de població a Catalunya

Els personatges

Els temes

Els treballs

Dilluns 20 de gener Les fonts per a l'estudi de la població

El Cens: 1857-1991. Evolució i característiques.

El Padró: 1900-1986. Evolució i característiques.

L'estadística del Servei Central d'Estadística (Generalitat republicana)

Els recomptes de població previs a 1857

L'Institut d'Estadística de Catalunya. Altres estadístiques (cens agrari, cens industrial, etc.).

Dijous 23 de gener NO HI HA CLASSE

Dilluns 27 de gener Evolució de la població a Catalunya I (1857-1930)

Els períodes: 1850-1900: l'inici de les transformacions demogràfiques a Catalunya.

1900-1930: el creixement demogràfic modern

Els components

Les qüestions territorials

Dijous 30 de gener Evolució de la població a Catalunya II (1930-1991)

Els períodes: 1930-1950: les repercussions demogràfiques de la seqüència crisi econòmica-república- guerra civil-postguerra.

1950-1975: l'explosió demogràfica

1975-1991: cap a l'estancament.

Els components

Les qüestions territorials

Dilluns 3 de febrer Natalitat i fecunditat

El declivi de la fecunditat

De l'heterogeneïtat a l'homogeneïtat

L'anàlisi territorial

Les preocupacions polítiques

Dijous 6 de febrer Nupcialitat

L'evolució de la nupcialitat.

La cohabitació

L'anàlisi territorial

Dilluns 10 de febrer Mortalitat

Evolució de la mortalitat -infantil, juvenil i adulta- i conseqüències sobre l'estructura per edat i estat civil de la població.

L'augment de l'esperança de vida i l'augment de les defuncions

Diferències de mortalitat segons l'àmbit territorial.

La qualitat de vida: morbiditat

Les preocupacions polítiques

Dijous 13 de febrer Migracions

El problema de les fonts sobre migracions: els mètodes d'estimació indirectes.

Tipologia de les migracions

Les onades immigratòries. Els saldos migratoris per edats.

La naturalesa dels habitants

Els moviments migratoris recents: ¿"retorn"?

Dilluns 17 de febrer

Estructura per edats i envelliment

L'evolució de la piràmide de població a Catalunya

Els factors de l'envelliment

La geografia de l'envelliment a Catalunya. Envelliment en zones urbanes i rurals.

Les preocupacions polítiques sobre l'envelliment

Dijous 20 de febrer

Població i activitat

Evolució de la composició de la població per sectors d'activitat econòmica

Evolució de la població ocupada i de la taxa d'activitat

La distribució territorial de l'atur.

Dilluns 24 de febrer

Poblament I

Noves tendències de poblament a la Catalunya dels noranta

Metròpolis o Barcelona?

Dijous 27 de febrer

Poblament II

La transició de la mobilitat

La mobilitat residencial: el cas de la regió metropolitana de Barcelona (1981-89)

Dilluns 2 de març

Població rural

Què s'entén per rural?

La població rural: una societat a envejar?

Dijous 5 de març

Previsions de població

Les previsions realitzades: crítiques i encerts

Les cuites dels polítics: l'estabilitat de la població o el seu descens vist com "regressió" demogràfica.

Dilluns 9 de març	Sessió comodí (joker working session)
Dijous 12 de març	La reproducció de les generacions catalanes I
Dilluns 16 de març	La reproducció de les generacions catalanes II
Dijous 19 de març	La reproducció de les generacions catalanes III

BIBLIOGRAFIA DE L'ASSIGNATURA POBLACIO DE CATALUNYA

PROFESSORS: RAMON ARRIBAS i ENRIC MENDIZABAL.

ESTUDIS GENERALS SOBRE L'EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ I LA HISTÒRIA DE LA DEMOGRAFIA A CATALUNYA

CABRE, A (1990): *La reproducció de les generacions catalanes, 1852-1960*, Tesi Doctoral.

CABRE, A. i PUJADAS, I. (1981): "La población de Cataluña" a *Reconocimiento Territorial de Cataluña*. Centro de Estudios de Planificación; Ministerio de Urbanismo y Obras Públicas y Generalitat de Cataluña. Vol. 1,7 y 22.

CABRE A., RUJADAS I. (1988): "La població de Catalunya en el segle XX". *Història Econòmica de la Catalunya Contemporània*. Dir. per J. Nadal i C. Sudria. Barcelona, Ed. Enciclopèdia Catalana.

CARDELUS J, OROVAL J.L., PASCUAL A. (1976): "La inmigración como tópico. Burguesía y clase obrera ante la autonomía". *Doblón Extraordinario 4: Cataluña*. Barcelona.

CARDELUS J., OROVAL J.M., PASCUAL A. (1978 a) : "La población en Cataluña". *Revista Materiales*, n. 8. Barcelona.

IGLESIES, J. (1958): "Moviment demogràfic de Catalunya" a *Geografia de Catalunya*, dirigida per Ll. Solé Sabaris. Vol. I, Cap XVII, Aedos, Barcelona.

IGLESIES, J. (1961): "El movimiento demográfico de Cataluña durante los últimos 100 años". *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Arte de Barcelona*.

IGLESIES, J. (1966): *La població a Catalunya en la dècada 1950-1960*, Barcelona, Ed. Dalmau.

- IGLESIES FORT, J. (1977): "La cursa demogràfica de les principals ciutats catalanes" *Memorias de la Real Academia de Ciencias y Artes de Barcelona*.
- LLUCH, E i GIRALT, E. (1964): "La població catalana", a SAUVY, A: *La població*. Ed 62. Barcelona pàg. 143-203-
- MALUQUER SOSTRES, J. (1965): *Població i societat a l'àrea catalana*, Barcelona, Ed. A. C.
- MENDIZABAL, E. (1991): "Josep Iglésies i els estudis de població a Catalunya", *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, n 25.
- NADAL OLLER, J (1983): "La població" a NADAL FARRERES, J. i WOLF, Ph. (dirs): *Historia de Catalunya*, Oikos-tau. Vilassar de Mar, pàg 64-94
- NADAL OLLER, J. (1984): *La población española siglos XVI-XX*. Ed. Ariel. Barcelona. Edició corregida i augmentada.
- NADAL OLLER, J. (1985): "Pròleg" a VANDELLOS, J.: *Catalunya, poble decadent*, Barcelona, Edicions 62
- PUIG i SAIS, H. (1915): *El problema de la natalitat de Catalunya. Un perill gravíssim per a la nostra pàtria*. Annals de l'Acadèmia, Laboratori de Ciències Mèdiques de Barcelona.
- PUJADAS i RUBIES, I. (1982): *La població de Catalunya: Anàlisi espacial de les interrelacions entre els moviments migratoris i les estructures demogràfiques* Tesi Doctoral presentada en el Departament de Geografia de la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.
- PUJADAS i RUBIES, I. (1981): "Análisis dinámico de la población de Cataluña entre 1975 y 1981" A *Reconocimiento Territorial de Cataluña*. Barcelona, Departamento de Política Territorial, Generalitat de Catalunya. Vol. 22.
- PUJADAS, I. i MENDIZABAL, E. (1989): *La població de Catalunya en el període 1975-1986: de l'explosió demogràfica al creixement zero*, Direcció General de Política Territorial.
- RECOLONS, LI. (1976): *La població de Catalunya. Distribució territorial i evolució demogràfica (1900-1970)*. Ed. Laia. Barcelona.
- RECOLONS, LI. (1979): "Els habitants" a REIXACH, M. (ed.): *Catalunya: Home i Territori*, Barcelona, Blume, pàgs. 11-77.

RECOLONS, LI. (1989): "La població", a *Catalunya 77/88*, Barcelona, Publicacions de la Fundació Jaume Bofill, pàgs. 19-47.

VANDELLOS i SOLE, J. (1935): *Catalunya, poble decadent*. Biblioteca catalana d' autors independents. Sabadell. (Reedició a Ed. 62. Barcelona 1985).

VIDAL i BENDITO, T. (dic.) (1980): *Atlas socioeconòmic de Catalunya*. Ed. Sirocco. Barcelona.

VIDAL i BENDITO, T. (1983): "El poblament" i "La població", en *Gran Geografia comarcal de Catalunya*, vol XVII, Enciclopèdia Catalana. Barcelona, pag. 263-360.

VIDAL, T. i PUJADAS, I. (1983): *La població*. Ed. Sirocco. Barcelona. 154 pàg. 15 mapes.

NATALITAT I FECUNDITAT

BENAVENTE, J. (1985): "La fecundidad en Cataluña en el Siglo XIX", Jornades de Població. Centre d'Estudis Demogràfics. Gener 1985.

CABRE, A. PUJADAS, I. (1986): "Caída de la fecundidad y evolución demográfica en Cataluña" *Simposium internacional sobre tendencias demográficas y planificación económica*. Madrid, Ministerio de Economía y Hacienda, págs. 153-175.

CABRE, A. PUJADAS I. (1987): "La fecundidad en Cataluña desde 1922: Análisis y perspectivas". *Papers de Demografia*. Centre d'Estudis Demogràfics.

DELGADO, M. (1987): "El reciente descenso de la fecundidad en España: Un análisis por provincias" Ponència presentada al *Ier Congrés Hispano-Luso-Italià de Demografia Històrica*, Barcelona

SAEZ BUESA A. (1979): "La fécondité en Espagne depuis le debut siècle". *Population* n° 6.

MORTALITAT

COMPANY SERRAT, A- (1985): *Estadístiques de salut. Mortalitat a la ciutat de Barcelona*, 1983. Ajuntament de Barcelona. Sèrie Estadística de l'Institut Municipal de la Salut.

FARRE, M. (1987): "Factors demogràfics de l'envelliment a Catalunya". *Papers de demografia*, n 24.

GENERALITAT DE CATALUNYA, (1983): *Mortalitat de Catalunya, 1975*, Departament de Sanitat i Seguretat Social. Barcelona. (publicació anual)

LAPORTE I. (1985): *Població i salut a Catalunya*. Discurs inagural del Curs 1985-1986 Barcelona. Institut d'Estudis Catalans.

SEGURA, A. (1986): *La qualitat de les estadístiques de mortalitat a Catalunya*, Tesi Doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona.

MIGRACIONS I MOBILITAT

ARANGO, J. (1976): "Cambio económico y movimientos migratorios en la España oriental en el primer tercio del siglo XX: Algunas hipótesis sobre determinantes y consecuencias". *Hacienda Pública Española*, nº 38. Madrid. 58-80.

CABRE A., DEVOLDER D., PUJADAS I., (1986): Migratory movements in Spain: recent evolution (Second Informal Working Group on Population and development in Southern Europe, Belgrado, octubre 1986), *Papers de Demografia*, nº 12

CABRE A., DEVOLDER D., PUJADAS I., (1986): Changement recents dans les migrations interieures en Espagne Conference Européene de Démographie, Jyväskylä, Finlàndia, juny 1987. *Papers de Demografia*, nº 25

CABRE A., MORENO J., PUJADAS I. (1985): "Cambio migratorio y reconversión territorial en España", *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 1985, nº 32, pág. 43-65.

CANDEL F. (1964): *Els altres catalans*, Barcelona, Edicions 62.

CANDEL F. (1972): *Inmigrantes y trabajadores*, Barcelona, Ed. Planeta.

DIVERSOS AUTORS (1978): *Quaderns d'Alliberament* nº 2/3. Especial dedicat a la immigració.

FUNDACIO JAUME BOFILL (1980): *Immigració i reconstrucció nacional a Catalunya*. Ed. Blume. Barcelona.

JUTGLAR, J. i altres. (1968): *La immigració a Catalunya*. Edició de Materials. Barcelona.

PASCUAL, A. (1983): "Los movimientos migratorios de retorno. Significación y perspectivas". *Documents d'anàlisi geogràfica*, nº 3, pàgs. 47-70.

PINILLAS DE LAS HERAS, E. (1973-75): *Immigració i mobilitat social a Catalunya*. 4 vols. I.C.E.S.B./Fundació Jaume Bofill. Barcelona.

PUJOL I SOLEY, J. (1935): *La immigració, problema i esperança de Catalunya*, Ed. Nova Terra. Barcelona.

VANDELLOS, J. (1935): *La immigració a Catalunya*, Concursos Patxot i Ferrer, Barcelona.

VIDAL T. (1973): *La despoblacion del campo en Cataluña*, Universitat de Barcelona, Tesi doctoral inèdita.

VIDAL, T. (1979): "Exode rural i problemàtica demoespacial a Catalunya (1860-1970)". *Revista d'Història Agrària*, nº 2.

POBLACIÓ RURAL I DE MUNTANYA

LOPEZ F., MAJORAL R. (1981): "Emigración y cambio económico en el Pirineo catalán". *Actas del Coloquio Hispano-francés sobre las áreas de montaña*. Ministerio de Agricultura. Madrid. Pág. 299-332

MAJORAL MOLINE, R. (1984): "Características de la población y de la población activa agraria". *El Campo*, nº 95.

MENDIZABAL E., DEVOLDER D., PUJADAS I., CABRE A.(1986): *Estudi demogràfic del territori de muntanya*, Barcelona, Departament de Política Territorial i Obres públiques, Generalitat de Catalunya. (*Papers de Demografia*, nº 18 i 19)

PUJADAS I., MENDIZABAL E., CABRE A.: "La població de la muntanya gironina" *Revista de Girona*, nov.-des. 1986, nº 119.

PUJADAS, I. i MENDIZABAL, E., 1987: "La població a la muntanya catalana" *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, nº 12, Pàgs. 93-111.

ROQUER S., VILA A.(1981). *La població d'Osona, Evolució i Estructura*, Vic, Ed. EUMO.

ACTIVITAT ECONÒMICA

ALABART A., SOLSONA M. (1988): *De l'activitat de la dona a Catalunya des de 1970*, mecanografiat.

BANCA CATALANA (1968): "La distribució comarcal de la població activa i les inversions industrials a Catalunya", *Banca Catalana*, n° 10, pàgs. 19-21.

BANCO DE BILBAO (1974): *La economía de Catalunya hoy*. Barcelona.

BANCO DE BILBAO (1983): *L'economia de Catalunya d'avui i demà*. Barcelona.

CABRE Anna (1980): "La població activa a Catalunya". *Estadística Societat*, n° 5

CABRE A., PUJADAS I. (1987) " Activitat econòmica i potencial demogràfic a les ciutats catalanes" a *Les ciutats petites i mitjanes a Catalunya: Evolució recent i problemàtica actual*. IIa Setmana d'Estudis Urbans a Lleida, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Institut Cartogràfic de Catalunya.

MALUQUER SOSTRES, J. (1962): "La población activa en Cataluña. *Información Comercial Española*, n° 342.

ROQUER SOLER, S. (1980): "Aproximación al estudio de la población activa de Cataluña en 1970. Distribución sectorial y contrastes comarcales". *Tarraco, Cuadernos de Geografía* vol. I.

SAEZ BUESA, A. (1975): *Población y actividad económica en España*. Siglo XXI. Madrid.

PREVISIONS

CABRE, A. (1979): "Reflexions sobre l'evolució de la població de Catalunya fins a l' any 2000" . Catalunya cap a l' any 2000. Ed. Blume pág.11-36 .

CABRE A., PUJADAS I . (1984): Previsions demogràfiques per a Catalunya. comarques i municipis grans a l'horitzó 2000. Barcelona, Generalitat de Catalunya.

CABRE, A. (1985): "Crisi econòmica, canvi demogràfic i tendències de poblament a Catalunya". Papers de Demografia, n° 7, C.E.D.

CABRE, A. (1986): "Sobre la població i el futur urbà a Catalunya" . Espais, n° 1, set.-oct.

CABRE, A. (1987): "Predicciones en Demografía: El caso de España", Papers de demografia, n° 23, C . E . D .

PUJADAS I., CABRE A. (1983): Previsions demogràfiques de la població infantil, escolar, jove, vella i molt vella de Catalunya (1975-1999). Generalitat de Catalunya. Direcció General de Serveis Socials (multicopiat).

PUJADAS I., (1982): Previsions demogràfiques per al "Pla de Carreteres". Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Territorial (multicopiat).

PUJADAS RUBIES, I. (1983): "Perspectives demogràfiques diferencials de la població de Catalunya". Població, Finances locals i habitatge a Catalunya, Ed. Sirocco, Barcelona, Pág. 23-45.

G ANÀLISI DE LA POBLACIÓ PER ÀMBITS TERRITORIALS

CANALS, J.M. i NOVOA, X. (1983): "Anàlisi quantitativa de l'evolució demogràfica de la ciutat de Barcelona entre 1970 i 1980" Població, Finances locals i Habitatge a Catalunya, Associació Catalana de Ciència Regional, Barcelona, Pág 46-64.

CANALS R.M. y otros (1977): La població de Barcelona i els seus barris, Composició segons edat, sexe, immigració i professions, Fundació Jaume Bofill, Barcelona, 119 pág.

CARRERAS J.M., MARGALEF J. (1977): La evolución de las ciudades catalanas entre 1857 y 1975, "Ciudad y Territorio", nº. 2, abril-juny, pàgs. 33-45.

GALERA MONEGAL, M. (1978): Bibliografía geográfica de la ciudad de Barcelona II. Población, Ayuntamiento de Barcelona y Departamento de Geografía del C.S.I.C. de Barcelona.

GISPERT A., PUJOL R. (1968): Localización industrial y redistribución de la población en Cataluña 1857-1965, "Ponencias del VIII Coloquio de la Asociación de Ciencia Regional de Lengua francesa", Barcelona, 5-8 octubre 1967, pàgs. 173-218.

IGLESIES Josep (1966): La macrocefàlia comarcal catalana, "Anales de Sociologia". Barcelona, núm. 2, pàgs. 100-106.

MUNS, J. (1962): "El crecimiento demográfico e industrial de la ciudad de Barcelona". Información Comercial Española, Madrid, Pág. 103-110.

PUJADAS RUBIES, I. : L'expansió demogràfica de Barcelona de 1857 a 1980: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana, Ponencia del Segon Congrés d'Historia Urbana del Pla de Barcelona, desembre 1985, "Papers de Demografia", nº 14. C.E.D.

PUJADAS RUBIES, I.: La població de Barcelona a la segona meitat del segle XIX .
"L'Avenc", núm. 118, set. 1988.

SAEZ BUESA, A.: La población de Barcelona en 1863 y 1960, Servicio de Estudios en
Barcelona, Banco Urquijo, Ed. Moneda y Crédito, Madrid.

SOLA MORALES RUBIO, M. (1979): Capital i ciutats a Catalunya: una perspectiva de
futur. En Catalunya cap a l'any 2000. Barcelona, Ed. Blume, col.lecció ~emps de futur, pàgs.
127-151.

Assignatura: **POBLACIÓ D'ESPANYA**

Professora: **Montserrat Solsona**

1. La població espanyola en el context europeu

2. La mortalitat: evolució per edats, sexe i estat civil

Estudi de la mortalitat per causes

L'envelliment de la població

3. La fecunditat i els seus determinants pròxims

Relacions entre els canvis socials i els canvis en el comportament reproductiu

Les polítiques natalistes

4. L'evolució de la nupcialitat i els models regionals

El desenvolupament de noves formes de convivència: la cohabitació

5. Les transformacions de les estructures familiars a Espanya

Canvis en la mida, el volum i la composició de les famílies

6. La població i l'activitat econòmica

Estructura de la població activa per edat, sexe, estat civil, sectors productius, condició socio-econòmica i grups professionals

La creixent incorporació de la dona a l'activitat

7. El canvi de signe en els corrents migratoris interns

Les migracions interprovincials i intraprovincials

La mobilitat a curta distància per raons de treball o estudi

BIBLIOGRAFIA

CAMPO, S. del i NAVARRO LÓPEZ, M.(1987): **Nuevo análisis de la población española**, Barcelona, Ariel.

MONNIER, A. (1980): "L'Italie, l'Espagne et le Portugal: situation démographique" a **Population**, nº 4-5.

NADAL, J. (1986): **La población española (siglos XVI a XX)**, Barcelona, Ariel.

CANELA SOLER, J. (1985): **Análisis comparativo de la mortalidad por causas en España y otros países durante el período 1977-1979**. Tesis doctoral. Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona.

FARRÉ, M. (1988): "Une étude exploratoire de l'évolution de la mortalité par cause en Espagne (1960-1981)". Thèse de Maîtrise. Universitat Catòlica de Louvain.

GÓMEZ REDONDO, R. (1987): "La desigualdad espacial ante la muerte infantil en España, 1900-1950", ponència del I Congrés Hispano Luso Italià. Barcelona.ADEH-SIDES

AGÜERO, I. i OLANO, A. (1982): "La intensa caída reciente de la fecundidad y la nupcialidad en España" a CONDE, R. (comp.): **Familia y cambio social en España**, Madrid, CIS.

DELGADO, M. (1988): **El descenso de la fecundidad en España**. Tesis doctoral, Madrid.

LEASURE, J.W. (1962): "Factors involved in the Decline of Fertility in Spain" a **Population Studies**.

ALABART, A.; CABRÉ, A.; DOMINGO, A.; FABRÉ, A.; STOLCKE, V. (1988): **La cohabitación en España. Un estudio en Madrid y Barcelona**, Madrid, CIS.

DOPICO, F. (1987): **Nupcialidad y familia en España (siglos XVI-XX)**. I Congrés Hispano-LUso Italiano de Demografia Històrica. Barcelona, ADEH-SIDES.

PUJADAS, I. i SOLSONA, M. (1987): **Evolución reciente y modelos de nupcialidad en España (1975-1981)**. Papers de Demografia, 21. Centre d'Estudis Demogràfics.

DIEZ NICOLÁS, J. (1983): "La familia en Europa y el cambio social" a **REIS**, nº 21.

MUÑOZ PÉREZ, F. (1986): "Changements récents de la fécondité en Europe occidentale et nouveaux traits de la formation des familles" a **Population**, nº 13, París, INED.

CASAS, J. (1987): **La participación laboral de la mujer en España**, Madrid, Instituto de la Mujer, Serie Estudios, 9.

SAEZ, A. (1975): **La población y la actividad económica en España**, Madrid, Siglo XXI.

CABRÉ, A.; MORENO, J.; PUJADAS, I. (1985): "Cambio migratorio y reconversión territorial en España" a **REIS**, nº 32, Madrid.

GARCIA BARBANCHO, A. (1967): **Las migraciones interiores españolas. Estudio cuantitativo desde 1900**, Madrid, Instituto de Desarrollo Económico.

Assignatura: **EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA A L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA**

Professora: **Isabel Pujadas**

BIBLIOGRAFIA SOBRE POBLACIÓ DE BARCELONA

AJUNTAMENT DE BARCELONA (des de 1983): **Estadístiques de salut. Mortalitat a la ciutat de Barcelona.** Institut Municipal de la Salut

Idem (des de 1902 a 1986): **Estadística Municipal.**

Idem : **Padró Municipal d'Habitants 1986**

Idem(des de 1987): **Anuari Estadístic de la ciutat de Barcelona.**

BORJA, J. i altres (1972): **La Gran Barcelona,** Madrid, Alberto Corazón.

CABRÉ, A., PUJADAS, I.(1985): "La població de Barcelona i del seu entorn al segle XX", **L'Avenç, Barcelona: Gènesi i consolidació del fet metropolità.**

Idem (1988):"La població de Barcelona i els seu futur. Informe demogràfic per al Pla Estratègic Barcelona 2000", **Papers de Demografia,** Centre d'Estudis Demogràfics.

CANALS, J.M., NOVOA, X. (1983): "Anàlisi quantitativa de l'evolució demogràfica de la ciutat de Barcelona entre 1970 i 1980", a **Població, Finances Locals i Habitatge a Catalunya,** Associació Catalana de Ciència Regional, Ed. Sirocco.

CARRERAS, C.(1980): **Sants. Anàlisi del procés de producció de l'espai urbà de Barcelona.** Barcelona, Serpa.

CASASSAS, Ll. (1977): **Barcelona i l'espai català. El paper de Barcelona en la formació i en l'ordenament del territori a Catalunya.** Barcelona, Curial.

GALERA, M.(1973): **Bibliografia geogràfica de la Ciutat de Barcelona: la Població.** Tomo II, Barcelona, Ajuntament de Barcelona, Departament de Geografia del CSIC.

LLOBET, S. (1947): "La població de Barcelona en 1787", **Estudios Geográficos,** nº 27, Madrid.

NADAL, J., GIRALT, E. (1963): **Barcelona en 1717-1728. Un modelo de sociedad pre-industrial.** Madrid, Anagrama.

OLIVES PUIG, J.(1969): "Deterioración urbana e inmigración en un barrio del Casco Antiguo de Barcelona: Sant Cugat del Rec", **Revista de Geografia**, vol. III, nº 1-2.

PUJADAS, I.(1985): "L'expansió demogràfica de Barcelona de 1857 a 1980: de la ciutat industrial a la ciutat metropolitana", Ponència del Segon Congrés d'Història Urbana del Pla de Barcelona, **Papers de Demografia**, nº 14, Centre d'Estudis Demogràfics.

idem (1988): "La població de Barcelona a la segona meitat del segle XIX", **L'Avenç**, nº 118.

ROCA CLADERA, J. (1989): "Una interpretació de l'estructura sòcio-professional de Barcelona", **Barcelona Econòmica**, Ajuntament de Barcelona, nº 2.

SAEZ, A. (1968): **La población de Barcelona en 1863 y 1960.** Madrid, Moneda y Crédito.

SARRIBLE, G.(1986): **Estudio de la fecundidad en la población nativa y migrante de la ciudad de Barcelona.** Tesis doctoral. Facultad de Ciencias Políticas y Sociología de Madrid.

TATJER, M.(1972): "El estudio del espacio interno barcelonés. Las fuentes estadísticas publicadas (1778-1970)", **Revista de Geografia**, Departament de Geografia, Universitat de Barcelona, vol. VI, nº 2.

VV.AA. (1987 i 1988): **Enquesta Metropolitana 1986. Condicions de vida i hàbits de la població de l'àrea metropolitana de Barcelona**, 19 vols. Institut d'Estudis Metropolitans

VIDAL, T.(1985): "El papel de Barcelona en la Transición Demográfica catalana", **Estudios Geográficos**, nº 178-179, Madrid.

VILA VALENTI, J. (1960): "Estudios demográficos acerca de la ciudad de Barcelona", **Estudios Geográficos**, nº 78.

REVISTES

CEUMT, Revista del Centre d'Estudis Urbanístics Municipals i Territorials.

BARCELONA METROPOLIS MEDITERRANEA, Revista trimestral de l'Ajuntament de Barcelona.

BARCELONA ECONÒMICA, Revista de l'Ajuntament de Barcelona.

**PUBLICACIONS DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA-MANCOMUNITAT
DE MUNICIPIS**

Col.lecció DOCUMENTS D'ANÀLISI TERRITORIAL

nº 1. La població de l'Àrea Metropolitana de Barcelona l'any 1986.

nº 2. La mobilitat obligada 1986 a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

nº 3. Distribució geogràfica de la mobilitat per treball a la Regió Metropolitana de
Barcelona

Col.lecció ESTADÍSTIQUES METROPOLITANES

Padró d'Habitants 1986

Mobilitat obligada 1986

Fitxer municipal metropolità

Àrea Metropolitana de Barcelona. Estadístiques Bàsiques

Assignatura: INSTITUCIONS INTERNACIONALS I POBLACIÓ

Professor: Tomás Jiménez Araya

1. MARC INSTITUCIONAL: EL SISTEMA DE LES NACIONS UNIDES

- 1.1. Agències i organitzacions especialitzades en població.
- 1.2. Conferències Internacionals: "El Plan de Acción Mundial sobre Población".
- 1.3. Cooperació internacional en matèria de població.

2. POBLACIÓ MUNDIAL: ANÀLISI I PERSPECTIVES DE LES N.U.

- 2.1. Tendències demogràfiques.
- 2.2. Dualismes demogràfics i socials mundials.

3. POLÍTIQUES DE POBLACIÓ: LES PROPOSTES DE LES N.U.

- 3.1. Població, creixement econòmic i medi ambient.
- 3.2. Creixement demogràfic i Desenvolupament humà.
- 3.3. La qualitat dels recursos humans: Clau del desenvolupament sostenible.

HISTÒRIA DE LA POBLACIÓ

Assignatura: **INTRODUCCIÓ A LA DEMOGRAFIA HISTÒRICA**

Professora: **Àngels Torrents**

OBJECTIUS

L'objectiu d'aquest curs serà fer conèixer la metodologia, les tècniques i les fonts d'una part de la Demografia poc coneguda, fins ara, l'anomenada Demografia antiga o Demografia històrica. El curs tindrà una part teòrica i una altra pràctica en arxius parroquials propers.

CONTINGUT

1. Naixement d'una ciència jove: la Demografia Històrica. De Louis Henry a Peter Laslett.
2. Les fonts de la Demografia Històrica.
3. El naixement, matrimoni i defunció, fets bàsics en la vida de les persones.
4. L'arxiu parroquial lloc poc conegut i d'una riquesa documental extraordinària.
5. Introducció a les tècniques d'anàlisi en Demografia Històrica.
6. La llar familiar històrica: conèixer la vida de família en les llars històriques ens ajudarà a millor comprendre la HISTÒRIA?

BIBLIOGRAFIA

CABRÉ, Anna, TORRENTS, Àngels, (1990): **La elevada nupcialidad como posible desencadenante de la transición demográfica en Catalunya**, Papers de Demografia, 44, Bellaterra, Centre d'Estudis Demogràfics.

DUPAQUIER, Jacques et Michel, (1985): **Histoire de la Démographie**, Paris , Librairie Académique Perrin.

- FLINN, M.W., (1981): **The European Demographic System 1500-1820**, Bury St. Edmunds, The Harvester Press.
- GOODY, J., (1986): **La evolución de la familia y del matrimonio en Europa**, Barcelona, Herder.
- GUILLAUME, P. et POUSSOU, J.P., (1970): **Démographie Historique**, París, Armand Colin.
- HABAKKUK, H.J., (1981): **Population growth and economic development since 1750**, Beicester University Press.
- HAGERSTRAND, T. et alii, (1983): **The biography of a People**, Sweden, Royal Ministry for Foreign Affairs.
- HENRY, L. ET GAUTIER. E, (1958): **La population de Crulaï, Paroisse Normande**, París, P.U.F, Travaux et Documents Cahier 33.
- HENRY, Louis, (1983): **Manual de Demografía Histórica**, Barcelona, Crítica.
- LIVI-BACCI, Massimo, (1990): **Historia mínima de la población mundial**, Barcelona, Ariel.
- PEREZ MOREDA, Vicente, (1980): **Las crisis de mortalidad en la España Interior, siglos XVI-XIX**, Madrid, siglo XXI.
- REHER, David, (1988): **Familia, Población y Sociedad en la provincia de Cuenca, 1700-1970**, Madrid, CIS-Siglo XXI.
- WALL, R. et alii, (1983): **Family forms in historic Europe**, Cambridge University Press.
- WRIGLEY, E.A., (1969): **Historia y población. Introducción a la Demografía Histórica**, Madrid, Guadarrama.
- WRIGLEY, E.A. and SCHOFIELD, R.S., (1981): **The population History of England, 1541-1871. A reconstruction**, London, Ed. E. Arnold.

Assignatura: **TEORIES I HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA POBLACIÓ**

Professora: **Roser Nicolau**

Orientació del curs: en primer lloc es presentaran les dues grans tesis existents en la teoria macro-demogràfica a les quals en referirem pels noms dels autors que millor les representen: Malthus i Boserup. A continuació, veurem les etapes seguides en la reconstrucció de les poblacions de l'Europa preindustrial, que han culminat en la disponibilitat de sèries dels principals indicadors demogràfics per llargs períodes de temps. Sobre aquesta nova base examinarem aquelles dues teories presentades a l'inici.

Si la primera part del programa està orientada a tractar les relacions entre població i recursos a llarg termini, la segona part es centrarà en els canvis produïts durant i després de la transició: la reducció de la mortalitat infecciosa, la limitació i fluctuacions de la fecunditat i els canvis en els corrents migratoris internacionals. En aquesta segona part s'examinaran alguns dels autors i treballs més significatius que han proposat una interpretació d'aquests fets des de l'economia i la història econòmica.

Organització del curs: el programa del curs consta de 16 temes que es presentaran en 17 sessions de 1 hora i 30 minuts de durada. La participació dels estudiants es farà a través dels debats sobre lectures generals i d'exposicions a classe. Cada estudiant farà una exposició oral (5 a 10 minuts) sobre un article o llibre de la bibliografia del programa. Abans, haurà d'entregar un guió o treball escrit sobre el tema de l'exposició (3 planes com a màxim).

Els manuals recomanats per aquest curs són:

LIVI BACCI, M. (1990): **Historia mínima de la población mundial**, Barcelona, Ariel (a partir d'ara LIVI BACCI. 1990).

WRIGLEY, E.A. (1985): **Historia y población**, Barcelona, Ed. Crítica

TAPINOS, G. (1988), **Elementos de demografía**, Espasa Calpe. Madrid.

PROGRAMA

Tema 1. Malthus: l'equilibri entre població i recursos

- 1.1.- el model malthusià en absència de canvi tecnològic
- 1.2.- el model malthusià amb canvi tecnològic
- 1.3.- altres variables que afecten l'equilibri malthusià.

MALTHUS, T. R. (1798), **Primer ensayo sobre la población**, Madrid, Alianza Editorial, (6ª edició 1984).

MALTHUS, T. R. (1820), **Principles of political economy considered with a view to their practical applications**, Londres.

Tema 2. Boserup: una teoria del canvi tecnològic

- 2.1.- els motors del canvi tecnològic.
- 2.2.- canvis graduals i revolucions tecnològiques.

BOSERUP, E. (1967), **Las condiciones del desarrollo en la agricultura**, Madrid, Tecnos.

BOSERUP, E. (1984), **Población y cambio tecnológico**, Barcelona, Ed. Crítica.

Tema 3. Malthus i Boserup: una síntesi dinàmica (LIVI BACCI, 1990, capítol 3; TAPINOS, 1988, capítol 13; WRIGLEY, 1985, pp. 33-56).

- 3.1.- la complementarietat de les dues teories
- 3.2.- la superposició dels dos models
- 3.3.- alguns exemples: el cas europeu com cas particular
- 3.4.- presentació dels temes que es tractaran a les properes sessions

LEE, R. D., (1986), "Malthus and Boserup: a dynamic synthesis", a COLEMAN, D. i

SCHOFIELD, R. S. (ed.). **The state of population theory. Forward from Malthus**, Oxford, Basic Blackwell: 96-130.

CIPOLLA, C.M., (1969), **Historia económica de la población mundial**, Barcelona, Garbí.

Tema 4. Creixement demogràfic i revolució neolítica: estat de la qüestió.

NATHAN COHEN, M. (1981), **La crisis alimentaria de la prehistoria**, Madrid, Alianza Universidad.

Tema 5. Desenvolupament de la demografia històrica i etapes en la reconstrucció de les poblacions europees preindustrials.

NICOLAU, R., (1990), **Trajectoires régionales dans la transition démographique espagnole**. Tesis doctoral, París, I.E.P. (capítol primer)

Tema 6. Les crisis de mortalitat. Influència dels factors econòmics i epidemiològics (LIVI BACCI, 1990, pp. 50-59; WRIGLEY, 1985, pp. 63-78)

MEUVRET, J., (1946), "Les crises de subsistances et la démographie de la France d'Ancien Régime", **Population**, nº 4, pp. 643-650, reeditat el 1985 per LE BRAS, H. a **Population**. Paris. Hachette.

GALLOWAY, P., (1988), "Modelos básicos de variaciones anuales de la fecundidad, la nupcialidad, la mortalidad y los precios en la Europa preindustrial" **Boletín de la Asociación de Demografía Histórica**, IV, nº 3, pp. 5-50.

LIVI BACCI, M. (1988), **Ensayo sobre la historia demográfica europea. Población y alimentación en Europa**, Barcelona, Ariel.

PEREZ MOREDA, V. (1980), **Las crisis de mortalidad en la España interior (siglos XVI-XIX)**, Madrid, Siglo XXI.

Tema 7. La recerca de la fecunditat natural. La tècnica de reconstrucció de famílies (LIVI BACCI, 1990, pp. 15-26; WRIGLEY, 1985, pp. 81-90).

FLINN, M.W. (1989), **El sistema demográfico europeo, 1500-1820**, Barcelona, Crítica (capítols 1, 2 i 3).

NADAL, J. i SAEZ, A. (1972), "La fécondité de Saint Joan de Palamós (Catalogne) de 1700 à 1859", **Annales de Démographie Historique**, pp. 105-113.

Tema 8. La nupcialitat i les estructures familiars en l'Europa preindustrial (TAPINOS, 1988, pp. 259-265)

ANDERSON, M. (1980), **Approaches to the History of the Western Family, 1500-1914**, Londres, The MacMillan Press Ltd. (traduït al castellà).

HAJNAL, J. (1965), "European marriage patterns in perspective", Glass, D. V. i Eversley, D.E.C. (eds.) (1965), **Population in history; essays in historical demography**, Londres, pp. 101-143.

WALL, R., ROBIN, J et LASLETT, P. (eds.). **Family Forms in Historic Europe**, Cambridge, Cambridge University Press, pp. 65-104.

Tema 9. Noves bases per a la història de la població. La reconstrucció de les poblacions del passat: el mètode de la distribució per edats de les defuncions (J. Bourgeois-Pichat, L. Henry), el de projecció inversa (R. Lee) i el de retroprojecció.

HENRY, L. i BLAYO, Y. (1975), "La population de la France de 1740 à 1860", **Population n° spécial: "Démographie Historique"**, pp. 71-122.

LEE, R.D. (1974), "Estimating series of vital rates and age structures from baptisms and burials: a new technique, with applications to industrial England", **Populations Studies**, vol. 28, pp. 495-512.

WRIGLEY, E.A. i SCHOFIELD, R.S. (1981), **The population history of England, 1541-1871. A reconstruction**, Londres, Edward Arnold.

Tema 10. Els resultats. Població i recursos en el llarg termini: el cas europeu (LIVI BACCI, 1990, capítol 3; TAPINOS, 1988, capítol 13; WRIGLEY, 1985, pp. 33-56).

10.1.- Efectes econòmics de les fluctuacions demogràfiques.

10.2.- Causes i interpretacions de les fluctuacions de la població.

LEE, R.D. (1986), **Was Malthus right? diminishing returns, homeostasis and induced technological change**. Working paper n° 21, Program in Population Research. Berkeley, University of California.

WRIGLEY, E.A. (1984), "Malthus: un modèle économique préindustriel", a FAUVE-CHAMOUX, A. (ed.), **Malthus hier et aujourd'hui**. Editions du C.N.R.S., pp. 209-220.

MOKYR, J. (1983), "Review article. Three centuries of population change", **Economic Development and Cultural Change**, pp. 183-192.

Tema 11. Revolució industrial i creixement modern de la població (WRIGLEY, 1985, pp. 151-164).

11.1.- Característiques d'aquesta fase de creixement.

11.2.- La teoria de la transició demogràfica i la teoria multifàsica de K. Davis.

HABAKKUK, H.J. (1971), **Population growth and economic development since 1750**, Leicester University Press.

DAVIS, K. (1963), "The theory of change and response in modern demographic history", **Population Index**, vol. 29, nº 4, pp. 345-366.

WRIGLEY, E.A. (1983), "The growth of population in eighteenth-century England: a conundrum resolved", **Past and Present**, nº 98, pp. 121-150.

Tema 12. El descens secular de la mortalitat: evidències disponibles i qüestions a debat (TAPINOS, 1988, pp. 283-286; WRIGLEY, 1985, pp. 164-180).

MCKEOWN, T. (1978). **El crecimiento moderno de la población**, Barcelona, Antoni Bosch editor.

MCNEILL, W.H. (1984). **Plagas y pueblos**, Madrid, Siglo XXI.

PRESTON, S.H. (ed.) (1978), **The Effects of Infant and Child Mortality on Fertility**, New York, Academic Press. (introducció i capítol Matthiessen i Mccann).

KUNITZ, S.J. (1983), "Speculations on the European mortality decline", **The Economic History Review**, vol. 36, nº 1, pp. 349-364.

Tema 13. Desigualtats econòmiques i mortalitat en els segles XIX i XX.

PRESTON, S.H. (1975), "The changing relation between mortality and level of economic development", **Population Studies**, vol. 29, 2, pp. 231-248.

LIVI BACCI, M. (1988). **Ensayo sobre la historia demográfica europea. Población y alimentación en Europa**, Barcelona, Ariel.

Tema 14. L'evolució de la fecunditat en els segles XIX i XX: els treballs de síntesi de P. Festy i del Grup de Princeton.

COALE, A.J. (1977), **La transición demográfica**. Santiago de Chile, Celade.

COALE, A.J. i COTTS WATKINS, S. (ed.) (1986). **The decline of fertility in Europe**, Princeton University Press, capítols I, II i XI.

FESTY, P. (1979b), "La fécondité des pays occidentaux 1870-1970. Présentation d'un cahier de l'INED", **Population**, nº 1, pp. 163-173.

LEASURE, J.W. (1963), "Factors involved in the decline of fertility in Spain, 1900-1950", **Population Studies**, vol. 16, pp. 271-285.

LIVI BACCI, M. (1968), "Fertility and nuptiality changes in Spain from the late 18th to the early 20th century", **Population Studies**, vol. 22, nº 1 i 2, pp. 83-102 i pp. 211-234. Traduït al castellà a ESPINA, A., FINA, L. i LORENTE, J.R. (eds.) (1985), **Estudios del trabajo en España: 1.- Oferta y demanda de trabajo**, Madrid, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, pp. 14-69.

Tema 15. La construcció de les teories econòmiques de la fecunditat (LIVI BACCI, 1990, pp. 119-131; TAPINOS, 1988, pp. 286-303).

15.1.- Les anàlisis econòmiques i la teoria micro-econòmica de la fecunditat: G. Becker i l'escola de Chicago.

15.2.- L'estudi dels cicles econòmics i les seves relacions amb els cicles demogràfics -migratoris i de la fecunditat-: B. Thomas i R. Easterlin.

15.3.- La perspectiva antropològica de J. Caldwell i la teoria dels fluxes intergeneracionals.

BECKER, G. (1960), "An economic analysis of fertility", NATIONAL BUREAU OF ECONOMIC RESEARCH (ed.), **Demographic and economic change in developed countries**, Princeton University Press, pp. 209-240.

BECKER, G. (1987). **Tratado sobre la familia**, Madrid, Alianza Universidad.

CALDWELL, J. (1982). **Theory of fertility decline**, Academic Press.

COONTZ, S. (1960), **Teorías de la población y su interpretación económica**, Fondo de Cultura Económica, México.

EASTERLIN, R.A. (1973). "Relative economic status and the American fertility swing", **Family Economic Behaviour**, E. SHELDON (ed.), Philadelphia.

EASTERLIN, R.A. (1980). **Birth and fortune, the impact of numbers on personal welfare**, Grant McIntyre Ltd., Londres.

EASTERLIN, R.A et CRIMMINS, E.H. (1985). **The Fertility Revolution. A Supply-Demand Analysis**, Chicago, The University of Chicago Press.

TAPINOS, G. (1974). **L'économie des migrations internationales**, Paris, Fondation National de Sciences Politiques/Armand Colin.

THOMAS, B. (1973). **Migration and Economic Growth**, 2nd edition, Cambridge, Cambridge University Press.

Tema 16. Passat, present i futur en demografia: l'estudi del passat i la interpretació dels problemes actuals.

KEYFITZ, N. (1982). "Can knowledge improve forecasts?", **Population and Development Review**, vol. 8, nº 4, pp. 729-751.

HENRY, L. (1972), "Passé, présent et avenir en démographie", **Population**, nº 3, pp. 383-395.

SAEZ, A. (1980). "Algunas reflexiones sobre la demografía como ciencia desde una perspectiva histórica", **Revista Española de Investigaciones Sociológicas**, nº 10, pp. 103-119.

LEE, R.D. (1983). "De Roma a Manila: el cambio de la Demografía en el transcurso de tres décadas", **Demografía y Economía**, vol. 17, nº 3, pp. 391-405.

WRIGLEY, E.A., "Population history in the 1980s, **Journal of Interdisciplinary History**, vol. 15, nº 4, pp. 683-728.

ELEMENTS D'ECONOMIA

Assignatura: INTRODUCCIÓ A L'ECONOMIA

Professor: Josep Pujol

0. INTRODUCCIÓ

1. LA PRODUCCIÓ I LES RELACIONS SOCIALS (LA TERRA I EL TREBALL): El model de la Teoria Econòmica. Model de producció del blat. Les relacions tècniques. Les relacions socials. Famílies camperoles independents. Terratinents i camperols. Terratinents, agricultors capitalistes i jornalers. Les anàlisis de Malthus i Ricardo.

2. LA PRODUCCIÓ I LA TEORIA DE LA DEMANDA EFECTIVA: Presentació del model (les condicions de producció, les relacions socials, els costos, les relacions del model). Les aportacions de Kalecki i Keynes (estalvi, inversió, producció i ocupació dels recursos, les fluctuacions de l'activitat econòmica). El context històric de l'aportació keynesiana. La Teoria General de J.M. Keynes.

3. EL CANVI TECNOLÒGIC: La seva relació amb el creixement econòmic. Innovacions i procés de difusió. Les relacions entre el canvi tecnològic i els nivells d'ocupació. Els cicles econòmics i el canvi tecnològic: l'aportació de Shumpeter. El concepte de "progrés".

4. PREUS I MERCATS: Mercats i mercaderies. Tipologia dels productes segons la seva demanda. Tipologia dels mercats. Els mercats de productes agraris. Les polítiques de preus màxim i mínim. La competència perfecta. Els mercats de productes manufacturats. La competència imperfecte: monopolis i oligopolis. El cas del petroli.

5. LA DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA: L'escola clàssica (Smith, Ricardo, Marx). L'escola neoclàssica. El model araffià.

6. LA INTERVENCIÓ DE L'ESTAT EN L'ECONOMIA: Les magnituds macroeconòmiques bàsiques i les seves relacions mútues. El paper del sector públic en l'economia. Característiques i funcions del sector públic. Les despeses i els ingressos del sector. Els pressupostos de l'estat. El dèficit públic. El deute sobre el paper de l'estat en l'economia.

7. EL DINER: Característiques i funcions del diner. El sistema financer i la financiació de l'economia. Els intermediaris financers bancaris i no bancaris. El sistema bancari. Els mercats de valors. La teoria monetària. El problema de la inflació.

8. EL CONTEXT MUNDIAL DE L'ECONOMIA: Les economies obertes. El comerç internacional. Els moviments internacionals de capital. Els moviments internacionals del factor treball. La balança de Pagaments. Els tipus de canvi.

BIBLIOGRAFIA

HEILBRONER, R.L., THUROW, L.C. (1982): **Introducció a l'economia**, ed. Empúries, Barcelona.

ROBINSON, J., EATWELL, J. (1982): **Introducción a la economía moderna**, Madrid, ed. Fondo de Cultura Económica.

NAPOLEONI, (1975): **Curso de economía política**, Barcelona, ed. Oikos-Tau.

TORTELLA, G.(1986): **Introducción a la economía para historiadores**, Madrid, ed. Tecnos.

FISCHER, S., DORNBUSCH, R. (1985): **Economía**, McGraw-Hill.

BARBER, W.J.: **Historia del pensamiento económico**, Madrid, Alianza editorial.

HEILBRONER, R.L.: **Vida y obra de los grandes economistas**, Madrid, Aguilar.

CUERVO-ARANGO, TRUJILLO: **Introducción a la economía**, McGraw-Hill.

ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES I SERVEIS D'ESTADÍSTICA

Assignatura: ELS SERVEIS D'ESTADÍSTICA A CATALUNYA

Professor: Amand Blanes

1. Introducció

2. La llei d'Estadística de Catalunya, llei 14/87 de 9 de juliol

- 2.1. Objecte i àmbit d'aplicació de la llei
- 2.2. El Pla Estadístic i els Programes Anuals
- 2.3. Les estadístiques de la Generalitat i les de les entitats territorials
- 2.4. Principis tècnics i garanties jurídiques
 - 2.4.1. principi de l'interès públic
 - 2.4.2. principi d'objectivitat i de correcció
 - 2.4.3. obligació de col.laboració ciutadana
 - 2.4.4. secret estadístic
 - 2.4.5. publicitat dels resultats estadístics
- 2.5. La previsió de l'Institut d'Estadística de Catalunya

3. Institut d'Estadística de Catalunya

- 3.1. Funcions
- 3.2. Òrgans de govern i administració

4. El Consell Català d'Estadística